

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

 Agentura
pro sociální začleňování

**Plán vzdálené dílčí podpory
pro oblast dluhů a bydlení
pro město Jablonec nad Nisou
2021 - 2022**

1.	Úvod	3
1.1	Cíl PVDP a struktura.....	3
1.2	Shrnutí spolupráce města a Agentury	3
1.3.	Použitá Terminologie a zkratky	4
2.	Analytická část – sociální vyloučení a dluhová problematika v Jablonci nad Nisou.....	5
2.1	Hlavní závěry vstupní analýzy sociálního vyloučení v Jablonci nad Nisou.....	5
2.2	Dluhy – výchozí kvantitativní data a jejich intepretace.....	6
2.2.1.	Interpetace vývoje 2017-2019	11
2.3	Analýza příčin předlužení	12
2.3.1.	Kořen cílová skupina.....	13
2.3.2.	Kořen síť služeb podpory.....	16
2.3.3.	Kořen finanční trh.....	19
2.3.4.	Kořen majitelé bydlení a zaměstnavatelé	21
2.3.5.	Kořen obec.....	23
2.3.6.	Kořen školy a vzdělávání	25
2.3.7.	Kořen systémové příčiny a okolnosti.....	26
1.6	Přehled klíčových problémů a příčin	28
3.	Návrhová část	31
3.1.	Obsah a struktura návrhové části, cílová skupina	31
3.2.	Návrhová tabulka	32
4.	Implementační část	38
4.1	Smysl a aktéři implementace	38
4.1.1.	Role města.....	38
4.1.2.	Role ASZ.....	38
4.1.3.	Role dalších aktérů - NNO, veřejnost, CS.....	39
4.2	Koordináční skupina PVDP	39
4.2.1.	Návrh složení	39
4.2.2.	Frekvence scházení a činnost	39
4.3.	Nulová varianta	39
4.4	Analýza rizik.....	40
4.5	Indikátorová tabulka	41
4.6	Přehled zdrojů pro realizaci opatření PVDP	42

1. Úvod

1.1 Cíl PVDP a struktura

Cílem Plánu vzdálené dílčí podpory (PVDP) pro Jablonec nad Nisou je pojmenováním některých obecných i dílčích problémů komplexu sociálního vyloučení ve městě, určit směry dalších obecných i specifických aktivit a kroků, které je důležité ve městě podpořit proto, aby došlo ke zmírnění sociálního vyloučení a problémů s ním souvisejících. Dílčím tématem PVDP je oblast dluhů. Dluhová problematika je jednou z klíčových komponent spirály sociálního vyloučení, dluhy se stávají příčinou vyloučení, ve kterém se často dále prohlubují. Dluhy zároveň spojují několik skupin sociálně vyloučených s majoritní populací, jejíž zástupci se rovněž mohou snadno dostat do předlužení. PVDP popisuje stav věcí (analytická část) a zároveň navrhuje řešení (návrhová část). Některá, na úrovni aktivit směřujících přímo k cílové skupině, jiná určující nutné posílení znalostí a vyhodnocení dalších kroků. Na návrhovou část navazuje implementační část, která poskytuje rámec pro naplnění cílů a opatření z návrhové části. V implementační části se nachází indikátorová tabulka, která říká, jaké kategorie a data je vhodné za téma a město sledovat a vyhodnocovat. Součástí je i stručný odstavec k finančním možnostem pro realizaci cílů a opatření. V případě efektivní implementace plánu lze očekávat zmírnění dopadů sociálního vyloučení ve městě, stejně jako lepší připravenost na další, efektivnější řešení ve střednědobém a dlouhodobém horizontu. PVDP je dílčím dokumentem, který ze své podstaty plynoucí z povahy spolupráce ASZ a města nemůže vyřešit všechny oblasti sociálního vyloučení, s nimiž se město potýká.

1.2 Shrnutí spolupráce města a Agentury

Odbor pro sociální začleňování (Agentura) je jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Agentura funguje od roku 2008 a je vládním nástrojem na podporu obcí, které řeší problematiku sociálního vyloučení. Agentura pomáhá obcím a městům při mapování a detailním poznávání problémů sociálně vyloučených lokalit a jejich obyvatel, při přípravě a nastavování dlouhodobějších procesů pro jejich řešení a při získávání financí na tyto postupy. **Agentura se snaží propojovat** místní subjekty (zejména obce a jejich úřady, neziskové organizace, školy a školská zařízení, Úřad práce, zaměstnavatele, policii a veřejnost), aby při sociálním začleňování spolupracovaly. **Tam, kde je spolupráce kvalitní, se ji snaží ještě vylepšit pokrytím „slepých míst“ nebo doplněním přidané hodnoty dobré praxe odjinud.**

Agentura spolupracuje s ministerstvy, přenáší informace z komunální úrovně směrem ke státní správě, podílí se na formování státní politiky sociálního začleňování a její koordinaci.

Agentura vstoupila do spolupráce s Jabloncem nad Nisou uzavřením memoranda o spolupráci 15. 8. 2019. Do konce roku byla zrealizována vstupní analýza, jejíž finální verze byla městu předána na začátku roku 2020. Díky prvnímu nouzovému stavu spojenému s pandemií covid-19 byla aktivní činnost v pracovních skupinách posunuta na druhou polovinu roku 2021. V rámci spolupráce vznikla PS pro řešení předlužení, která se sešla dvakrát do konce roku. PVDP je výstupem založeným na analýze dat a závěrech jednání pracovní skupiny.

1.3. Použitá Terminologie a zkratky

Sociální vyloučení

Existuje určitá část lidí, která je specifickým způsobem znevýhodněna vůči zbytku společnosti. Procesem sociálního vyloučení jsou jednotlivci či celé skupiny vytěsňováni na okraj společnosti a je jim omezován nebo zamezen přístup ke zdrojům, které jsou jinak ostatním členům společnosti dostupné. K sociálnímu vyloučení nedochází pouze omezováním přístupu k jednomu zdroji, ve hře je vždy více různých faktorů, které se kumulují. Představa, že sociální vyloučení souvisí pouze s extrémní materiální chudobou, je tedy mylná. V českém prostředí je sociální vyloučení spojováno s oblastmi bydlení, vzdělávání, zaměstnanost a zadluženost. Důležitou roli hraje také takzvaná prostorová segregace, kdy mají lidé ve svém bydlišti zhoršený přístup k veřejným službám nebo také k možnostem pracovního uplatnění.

Zkratky užívané v textu:

ASZ – Agentura pro sociální začleňování
EK – Exekutorská komora
MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
NZDM – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
NOZ – Nový občanský zákoník
OP – občanský průkaz
OSSZ – Okresní správa sociálního zabezpečení
OSP – odborné sociální poradenství
PMS – Probační a mediační služba
PS – pracovní skupina
SAS – sociálně aktivizační služba
SVL – lokalita sociálního vyloučení, sociálně vyloučená lokalita
TO – trestní oznámení
ÚP – Úřad práce
VTOS – výkon trestu odnětí svobody

2. Analytická část – sociální vyloučení a dluhová problematika v Jablonci nad Nisou

2.1 Hlavní závěry vstupní analýzy sociálního vyloučení v Jablonci nad Nisou¹

Sociální vyloučení v Jablonci nad Nisou charakterizují jednotlivé domy v městské zástavbě, nebo samostatně stojící starší domy, kde jejich obyvatelé lze považovat za sociálně vyloučené. Nejedná se o významně prostorově ohraničená a od další zástavby oddělená místa. Vyšší koncentrace těchto míst je zejména ve středu města. Ve všech těchto lokalitách se v různé míře objevují různé formy rizikového chování spojeného se sociálním vyloučením.

¹ Převzato z podkapitoly Manažerské shrnutí (Vstupní analýza vzdálené dílčí podpory města Jablonce nad Nisou, ASZ 2019)

Zásadními problémy zde jsou dluhy a exekuce, a s tím související nemožnost opustit substandardní² formy bydlení.

V Jablonci nad Nisou se jedná o 25 domů s číslem popisným, které můžeme nalézt v celkem 21 lokalitách. Dále je zde 7 komerčních ubytoven. Celkově hovoříme o cca 870 osobách obývajících lokality sociálního vyloučení v Jablonci nad Nisou (konec roku 2019). Dále se ve městě nachází až 290 osob v krajní bytové nouzi či bezdomovectví. Analýza ASZ patrně nepostihla všechny lokality v Jablonci nad Nisou. Zároveň se situace dynamicky mění, není tedy možné poskytnout přesné číslo. Pro velkou část lokalit je typická přelidněnost a nízký hygienický standard po život.

Na úrovni zadlužení jsou velkým problémem nejen multiexekuce, ale také celkové předlužení obyvatel města. Sociální situace ve městě byla v době analýzy místními odbornými aktéry považována za stabilní.

Shrnutím do jedné věty lze, při jistém zjednodušení uvést, že **problém sociálního vyloučení v Jablonci nad Nisou je do značné míry propojeným problémem substandardního bydlení a dluhů, kdy dluhy jsou příčinou upadnutí do vyloučení a setrvání v něm**. Následně ve vyloučení pravděpodobně vznikají dluhy další, a celý problém vyúsťuje v řadu dalších dílčích negativ (bezpečnost a občanské soužití, reprodukce chudoby v rodinách a podobně).

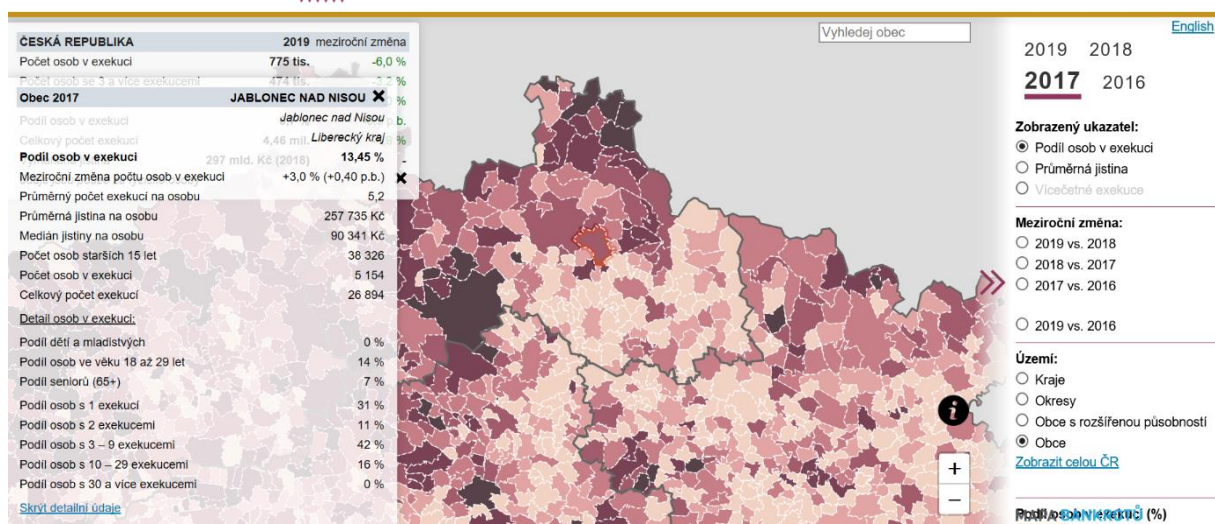
2.2 Dluhy – výchozí kvantitativní data a jejich interpretace

Česká republika je významně zasažena problémem osobního předlužení obyvatel. V roce 2019 byl podíl dospělých obyvatel v exekuci v ČR 8,6%. Liberecký kraj vykazuje pro rok 2017 míru 12,13%, pro rok 2018 11,05% a pro rok 2019 10,59% dospělých obyvatel v exekuci. Jablonec nad Nisou vykazuje pro rok 2017 13,45% dospělých obyvatel v exekuci, v roce 2019 pak 11,79%. Město je tak v předlužení nad celorepublikovým průměrem. Zároveň v posledních letech míra předlužení obyvatel mírně klesá. Přehledná data za město lze vidět v následujících mapách a tabulkách:

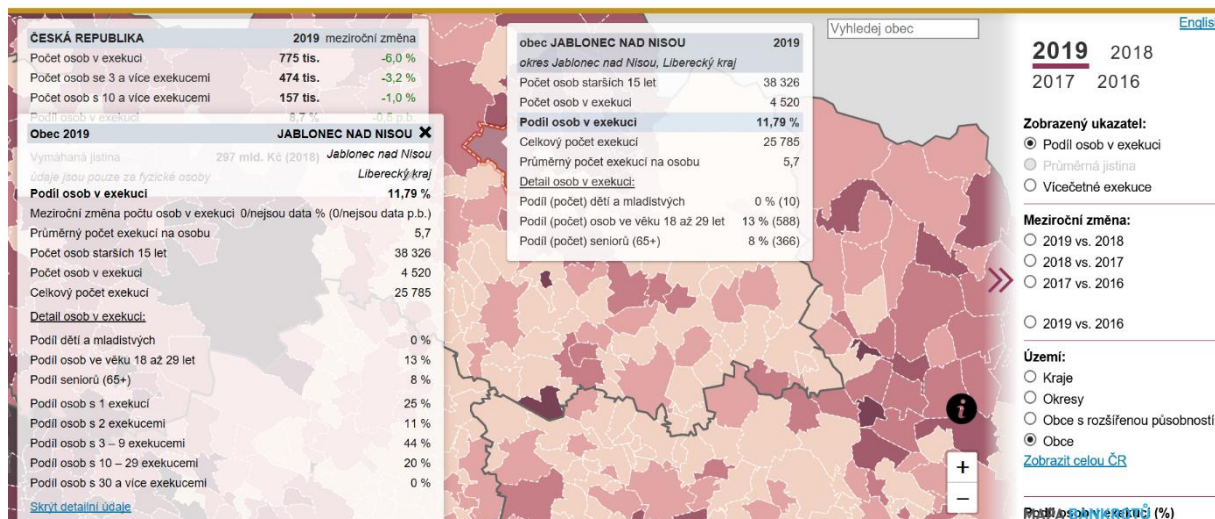
² Pojem substandardní bydlení není v českém odborném diskurzu pevně zakotvený. Jako standardní bydlení zde chápeme kvalitní bydlení ve smyslu dostatečného prostoru, bezpečí, tepelného komfortu, absence nebo nízká míra patogenních prvků (plísně, nezdravé materiály apod.), přístup k pitné a teplé vodě, základní funkční vybavení bytu nutné pro život, funkční okna a dveře, ale také vysoká míra jistoty bydlení. Klíčový je zde technický stav, bezpečí a intimita a zdravotní aspekt prostředí. Lokality sociálního vyloučení naopak kumulují aspekty opačného stavu – rozbitá okna, přelidněné byty, nedostatečný přístup k vodě, společné sociální zařízení nebo nefunkční, plísně apod. U části budov lze o substandardu hovořit ve vztahu ke stavebně technickému stavu a stáří budovy.

mapa č. 1: exekuce v Jablonci nad Nisou – přehled 2017

mapa č. 2: exekuce v Jablonci nad Nisou – přehled 2019

tabulka č. 1: přehled dat k exekucím v Jablonci nad Nisou za roky 2017 a 2019:

kategorie	hodnota 2017	hodnota 2019	2017 vs. 2019
počet obyvatel 15+	38326	38326	žádná změna
počet obyvatel v exekuci	5154	4520	absolutní pokles o 634 osob
celkový počet exekucí	data nejsou k dispozici	25785	-
procento obyvatel v exekuci (15+)	13,45%	11,79%	pokles o 1,66 p. b. (pokles počtu předlužených v absolutních číslech je o 12,3% vzhledem k hodnotě v roce 2017)

podíl dětí a mladistvých - číslo	0 (0%)	0 (0%)	žádná změna
počet v osob v exekuci ve věku 18 – 29 let	721 (,56)	588 (587,6) = 13%	- 133
počet seniorů v exekuci (věk 65+)	361	361	žádná změna v absolutních číslech
počet osob s 1 exekucí	1598 (1597,74) (= 31%)	904 (25%)	- 694 (pokles počtu osob s 1 exekucí)
počet osob se 2 exekucemi	567 (566,94) (=11%)	397,76 (11%)	- 169,24
počet osob se 3-9 exekucemi	2165 (2164,68) (=42%)	1989 (1988,8) 44%	absolutní pokles o 176 osob, procentuální nárůst o 2 p. b.
počet osob s 10 a více exekucemi	825 (824,64) (=16%)	904 (20%)	procentuální i absolutní navýšení (o 4 p.b. a
počet osob se 3 a více exekucemi celkem	2989 (,32) = 58%	2893 (2892,8) = (64%)	nárůst podílu o 6 p.b.; v absolutních číslech pokles

tabulka č.2: Data k exekucím - ORP Jablonec nad Nisou:

kategorie / rok	2016	2017	2018	2019
počet osob starších 15 let	46 454	46 454	data nejsou k dispozici	46 454
počet osob v exekuci	5 808	5 996	data nejsou k dispozici	5192
podíl osob v exekuci	12,5%	12,91%	data nejsou k dispozici	11,18%
průměrný počet exekucí na osobu	5,2	5,2	data nejsou k dispozici	5,7
průměrná jistina na osobu	348 322 Kč	256 945 Kč	data nejsou k dispozici	data nejsou k dispozici
celkový počet exekucí	30 474	31 058	data nejsou k dispozici	29 484
medián jistiny na osobu	data nejsou k dispozici	91 810 Kč	data nejsou k dispozici	data nejsou k dispozici

Data k exekucím za ORP ukazují, že Jablonec nad Nisou není jen městem s vysokou mírou předlužení obyvatel, ale že je zároveň největším městem v ORP, které je v průměru velmi zadlužené. Mezi jednotlivými obcemi v ORP mohou existovat rozdíly, výsledkem je ovšem vysoké zatížení ORP jako celku. Dále se podíváme na okresním měřítku.

Tabulka č.3: okres Jablonec nad Nisou:

kategorie / rok	2016	2017	2018	2019
počet osob starších 15 let	75 835	75 835	75 835	75 835
počet osob v exekuci	8 878	9 313	8 516	8 274
Podíl osob v exekuci	11,71 %	12,28%	11,23 %	10,91 %

průměrná jistina na osobu	318 149 Kč	244 358 Kč	data nejsou k dispozici	data nejsou k dispozici
celkový počet exekucí	46 316	47 993	48 501	48 804
průměrný počet exekucí na osobu	5,2	5,2	5,7	5,8

Rovněž okresní rozměr poukazuje na vysokou míru předlužení. Z toho plyne, že pokud do Jablonce jako spádového města přicházejí potřební obyvatelé z okolí, přicházejí již z relativně předluženého a zatíženého prostředí, pravděpodobně již velmi předlužení. Podrobnější pohled na jednotlivé obce může obraz upřesnit.

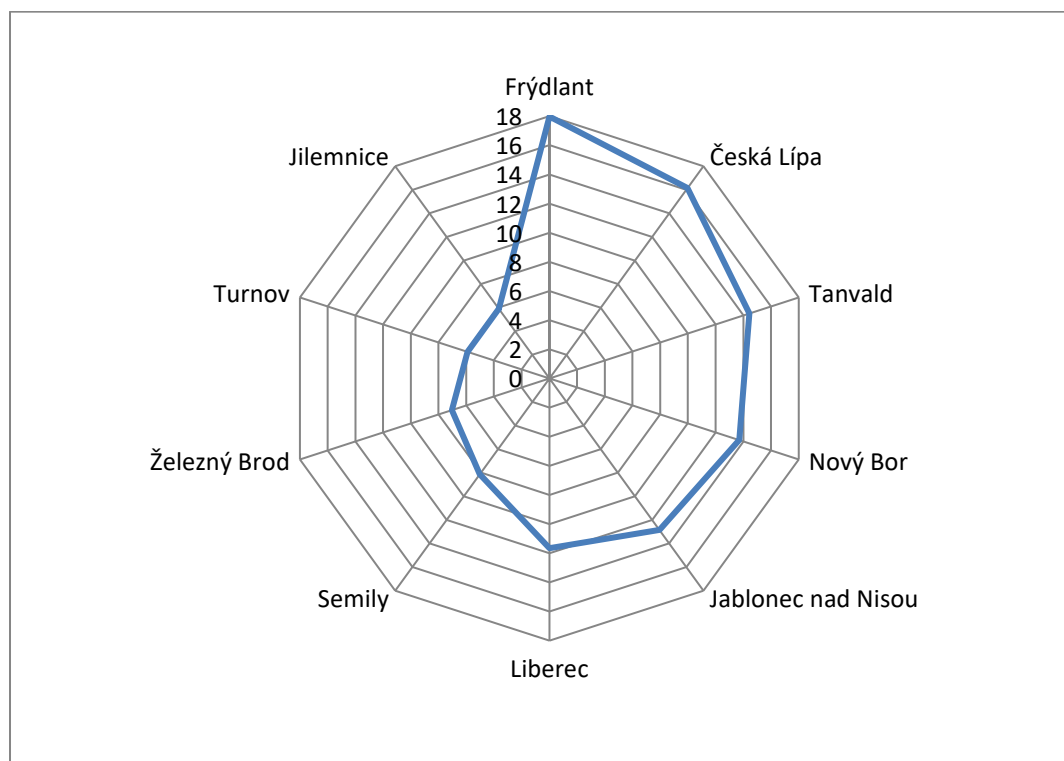
Tabulka č. 4: jednotlivé obce v okolí Jablonce nad Nisou:

	2017	2019	rozdíl
Jablonec nad Nisou	13,45	11,79	mírný pokles
Janov nad Nisou	13,31	11,41	mírný pokles
Smržovka	14,73	13,10	mírný pokles
Tanvald	16,61	14,84	mírný pokles
Liberec	12,13	10,91	mírný pokles
Lučany nad Nisou	10,01	8,80	mírný pokles
Rádlo	6,75	5,10	mírný pokles
Jiřetín pod Bukovou	15,66	11,86	významný pokles
Rychnov u Jablonce nad Nisou	14,06	7,76	významný pokles
Josefův Důl	8,79	14,08	významný nárůst
Albrechtice v Jizerských Horách	13,99	9,09	významný pokles
Nová Ves nad Nisou	6,98	5,43	mírný pokles
Pulečný	7,93	8,23	mírný nárůst
Pěnčín	4,60	5,59	mírný nárůst
Maršovice	1,96	3,70	významný nárůst
Dalešice	14,0	5,33	významný pokles

Tabulka výše ukazuje, že obce v bezprostředním okolí Jablonce nad Nisou jsou předlužením zasažené v různé míře. Některé vykazují vysoká čísla kolem 10-15%, jiné hluboko pod 10%. Zároveň došlo mezi roky 2017 a 2019 k významným změnám, je ovšem nutné upozornit na možné zkreslení způsobené částečně odlišnou metodologií sběru zdrojových dat pro roky 2017 a 2019. Tabulka má tedy pouze doplňkový charakter.

graf č. 1: srovnání ORP měst Libereckého kraje – procentuální podíl obyvatel s exekucí (věk 15 a více let); zdroj: ASZ 2019

Následující tabulka srovnává vybrané obce Libereckého kraje s některými dalšími městy v ČR. Závažnost míry předlužení je odstupňována barevně (tmavší odstín = vyšší míra předlužení):

tabulka č. 5: srovnání vybraných měst v Libereckém kraji s dalšími městy v ČR – procentuální podíl obyvatel v exekuci (2017, 2019), zdroj: mapaexekuci.cz

obec / rok	2017	2019
Jablonec nad Nisou	13,45	11,79
Liberec	12,13	10,91
Česká Lípa	17,35	14,17
Tanvald	16,61	14,84
Frýdlant	15,68	12,06
Turnov	7,20	6,37
Železný Brod	9,18	8,40
Semily	11,11	10,07
Ralsko	22,74	32,61
Ústí nad Labem	23,66	19,34
Plzeň	12,15	11,61
Pardubice	9,04	8,56
Tábor	9,51	8,62
Zlín	6,22	5,80

Výše uvedená tabulka ukazuje postavení Jablonce nad Nisou vzhledem k dalším městům Libereckého kraje za roky 2017 a 2019. Míra exekucí ve městech kraje se značně liší. Zatímco Turnov vykazuje 7,20 % obyvatel v exekuci pro rok 2017, Ralsko vykazuje trojnásobnou míru exekucí. Z velkých měst má vysokou míru exekucí Česká Lípa, podobnou míru exekucí srovnatelná města Frýdlant nebo Tanvald. Jablonec nad Nisou se nachází zhruba v polovině pomyslné škály, kdy vykazuje podobnou míru předlužení jako Semily nebo Liberec. Na krajské úrovni tabulka ukazuje, že problém exekucí není dobré podceňovat. Zároveň je možné se ptát, proč některá města vykazují nižší míru exekucí, než jiná. Postiženější města se mohou ptát, jak souvisí exekuce s výší mezd v kontrastu s cenovými hladinami, případně jak souvisí exekuce s mírou vzdělání nebo rozsahem sociálního vyloučení. Nutně se nemusí jednat o otázky, které může tento dokument zodpovědět. Zde se omezíme na dva faktory – míru sociálního vyloučení a výši mezd. Jedná se ovšem pouze o vodítko pro další uvažování, základní skutečností je vysoká míra exekucí v Jablonci nad Nisou, která přesahuje celorepublikový průměr a Jablonec řadí spíše k postiženějším městům Libereckého kraje.

2.2.1. Interpretace vývoje 2017-2019

Pro rok 2018 nemáme dostupná data na úrovni obcí. Pokud srovnáme roky 2017 a 2019, pak lze říci, že celkový počet exekucí i procento osob v exekuci v Jablonci nad Nisou klesly. Město nicméně zůstává v řadě těch obcí Libereckého kraje, které mají zvýšený počet osob v exekuci vůči celorepublikovému průměru (8,7% dospělých obyvatel), jenž navíc sám o sobě není příznivý. Tam patří například Liberec, Desná, Nové město pod Smrkem nebo Česká Lípa. V Jablonci nad Nisou významně narostl podíl multiexekucí (z 58% na 64%), stoupl i procento seniorů s exekucemi, absolutní číslo u exekvovaných seniorů ovšem zůstává 361.

Pro srovnání s krajskou úrovní: pro rok 2017 uvádí mapa exekucí 12,13% dospělých v exekuci a pro rok 2019 10,59%. Data je nutno brát s jistou rezervou, protože zatímco data za rok 2017 vydala exekutorská komora až na základě soudního sporu s Open society fund, za rok 2018 Exekutorská komora data k obcím dosud neposkytla a za rok 2019 byla data bez medializace zveřejněna na webu exekutorské komory³. Je možné, že data za rok 2019 budou ještě upřesněna (otázka metodologie).

³ Exekutorská komora v roce 2020 spustila rovněž svůj vlastní projekt mapy exekucí a otevřených dat. Projekt je dostupný zde: <https://statistiky.ekcr.info/> Pro Jablonec nad Nisou jako obec uvádí následující čísla: počet povinných 4 322, procentuální podíl osob v exekuci 9,44%. Z uvedených dat lze trojčlenkou odvodit, že EK vypočítává procento zadlužených vůči všem obyvatelům obce, zatímco projekt mapy exekucí počítá vůči osobám starším 15-ti let. Absolutní číslo exekvovaných se mezi oběma projekty pro Jablonec liší v počtu 198 osob. Rozdíly mohou plynout k datu, kdy jsou zveřejněna, není vyloučeno, že se čísla během času jak na mapě exekucí, tak na webu EK, upravují.

zde jsou odkazy na mapu exekucí:

<http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>

2.3 Analýza příčin předlužení

Analýza příčin předlužení v tomto dokumentu je založená na facilitované participaci odborných aktérů ve městě v rámci činnosti pracovní skupiny pro řešení předlužení (PS dluhy). Základním problémem, který pracovní skupina (PS) analyzovala, je vysoký počet předlužených osob v Jablonci nad Nisou. Cílem pracovní skupiny bylo definovat příčiny předlužení. Na základě znalosti příčin je možné definovat jak negativní dopady, tak hledat pozitivní otočení příčin do opatření a aktivit, jež mohou vést k řešení nebo alespoň ke zmírnění problému v obci. Materiál je strukturován dle skupin příčin předlužení tak, jak byly na PS diskutovány, tedy následovně:

kořen 1: cílová skupina předlužených osob

kořen 2: neziskový sektor – sociální služby pomáhající klientům s dluhy (nejen OSP)

kořen 3: trh s finančními produkty

kořen 4: majitelé bydlení a zaměstnavatelé

kořen 5: obec

kořen 6: školy a vzdělávací systém

kořen 7: systém

Na pracovní skupině byl proveden brainstorming a následná diskuze k příčinám předlužení. V Návazné práci s materiálem byly formulace upraveny, zpřesněny a podřazeny pod jednotlivé skupiny příčin a sub-příčin. Výsledná schémata byla připomínkována aktéry z PS na druhém setkání a souběžně komunikaci s těmi aktéry, kteří na PS nebyli přítomni. Odborněji formulované detaily dluhové problematiky, stejně jako předběžné závěry ze schémat, jsou převedeny do textové podoby. Jako výchozí bod uvažování slouží data z mapy exekucí a z mapy bankrotů. Ta je nutné brát za rámcová a vypovídající o „špičce ledovce“, tedy o exekucích a oddlužení. O tématu lze uvažovat jako o problematice, která **zahrnuje osoby dlužící** (mají finanční závazky), **osoby předlužené** (nezvládají splácet své finanční závazky) a **osoby, které své předlužení v jednom nebo více závazcích již nezvládly** – jsou v exekuci nebo exekucích.

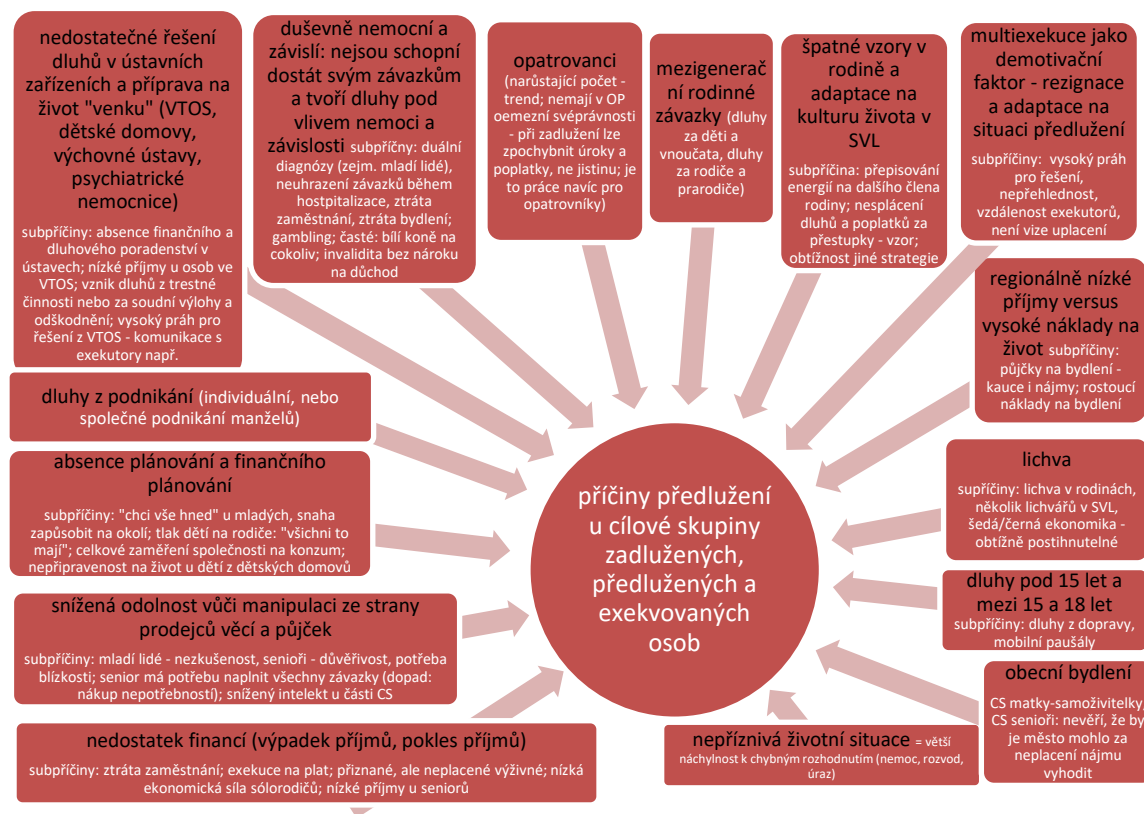
Pro celou řadu tvrzení níže uvedených nejsou dostupná konkrétní data, jedná se tedy o odborná tvrzení aktérů z dané oblasti. **Je otázkou pro celou pracovní skupinu, zda a jaká data k předlužení ve městě do budoucna sledovat.** Následuje přehled jednotlivých skupin příčin.

2.3.1. Kořen cílová skupina

Následující schéma zobrazuje hlavní příčiny předlužení u cílové skupiny. Cílovou skupinu je dále možné dělit na specifické cílové skupiny, které se mezi předluženými a zadlužujícími se lidmi v Jablonci nad Nisou objevují. Pod schématem následuje podrobnější komentář.

schéma 1 - kořen 1: cílová skupina – příčiny předlužení:

První obecnou příčinou je **nedostatek financí – pokles nebo výpadek příjmů**. Příčinu můžeme dále specifikovat na ztrátu zaměstnání, exekuce na plat, nízký důchod u seniorů a slabé ekonomické postavení sólorodičů (zejména matky samoživitelky, ale i otcové samoživitelé nebo další příbuzní starající se o děti). Specifická je **situace přiznaného, ale neplaceného výživného**. Stává se totiž příjmem z hlediska posuzování situace klienta na ÚP. Jistým částečným řešením **může být podání trestního oznámení (TO) na dlužníka výživného**, které ovšem přináší komplikace z hlediska dopadů. První komplikací je fakt, že schopní „vyhýbači se výživnému“ vždy výživné jednorázově doplatí, a dále neplatí, a TO na tyto nemá velký vliv. Soudy navíc trvají dlouho. Druhou komplikací je dopad na ty dlužníky výživného, kteří jej neplatí z důvodu vlastního předlužení a dalších problémů. Z výše uvedených důvodů je **efektivnější výživné vymáhat podáním návrhu na exekuci** – je ovšem otázka, jak danou situaci posoudí ÚP při vyhodnocení dávek.

Klíčovou příčinou zadlužování je **manipulace ze strany tržního prostředí**. Z hlediska věku rozlišíme mladé osoby a seniory od dlužníků středního věku. **Mladí lidé** jsou

často **nezkušení, přebírají špatné vzory, jsou lákáni „životem na dluh“**, hledají **sebe prezentaci majetkem** a nebo často nejsou připraveni na výzvy finanční odpovědnosti za uzavřené závazky. Rovněž, jsou-li z materiálně chudých rodin, mohou mít pokuty z hromadné dopravy a po dovršení plnoletosti jsou na ně přepisovány energie a další závazky rodiny (zejména v SVL prostředí). **Senioři jsou snadno vystaveni manipulaci ze strany prodejců** pro svoji zvýšenou důvěřivost v osobní kontakt i pocit „nutnosti splnit finanční závazky“ (i kdyby byly neoprávněné), obecně kvůli vedlejším dopadům nemocí a nebo pro osamělost. Toho využívají „šmejdi“ buď v klasické podobě podomního prodeje, **stále více ovšem telefonicky nebo přes internet**. U seniorů je zásadní dbát ochrany této skupiny, která může díky dluhům přicházet o bydlení, u mladých lidí jde o jejich budoucnost. Toto rozdělení je do jisté míry umělé a střední věk může vykazovat rysy obou skupin, nicméně ne v tak extrémní podobě. Osobu ve středním věku, pokud nemá snížený intelekt nebo netrpí psychickým onemocněním, lze hůře „omlouvát“ nevědomostí nebo sníženými schopnostmi v důsledku vysokého věku.

U části předlužených lze hovořit o **špatných vzorech v rodině** a blízkém okolí, nebo **případně o adaptaci na adaptace na život v SVL a situaci multiexekucí**. Multiexekuce představují specifický problém, který je pro dlužníka nepřehledný a je vysoce obtížné vůbec zjistit stav věcí a porozumět situaci. Multiexekuce jsou blokem pro legální práci i v hledání adekvátního bydlení. Adaptace na tuto situaci je neřešením vlastního předlužení, kombinování příjmů ze sociálních dávek s nelegálním zaměstnáním a využívání dalších mikropůjček a služeb lichvářů.

Komplikovaný je **faktor regionálně nízkých příjmů** ve srovnání s **vysokými náklady na život**. V současné době je ve fázi finalizace výzkum Technické univerzity Liberec, Ministerstva pro místní rozvoj a Technické agentury České republiky, který se tématem zabývá. Jeho předběžné závěry prezentované na setkání RSK v Liberci 8.12.2020 říkají, že Jablonec nad Nisou vykazuje podprůměrné příjmy (druhý příjmový kvartil s průměrným čistým příjmem na obyvatele ve výši 16833 Kč), lehce nadprůměrné ceny celkového spotřebního koše, lehce nadprůměrné ceny potravin a v cenách bydlení pak spíše celorepublikový průměr. Jinými slovy, Jablonec nad Nisou a okolí je místem k životu s podprůměrnými příjmy a nadprůměrnými cenami. Podrobnější výsledky budou k dispozici během roku 2021, nicméně tento základní poznatek koresponduje s domněnkou vyslovenou na PS. Česká republika, zejména pak některé konkrétní regiony a velká města, zaznamenávají v posledních deseti letech růst cen bydlení jak v oblasti koupě, tak v oblasti pronájmu, služeb a energií. Vysoké náklady na bydlení v kombinaci se náročnějšími požadavky majitelů nemovitostí (kauce, potvrzení o příjmech a jiné) mohou rovněž být příčinou zadlužení se obyvatel Jablonce nad Nisou.⁴

Z hlediska rizika předlužení a sociálního vyloučení je důležitý **pobyt osob v institucích**. U **dětských domovů** je typické, že dospělé osoby, které vyrostli v těchto zařízeních, **nejsou připravené na „život venku“**, a **tedy snadno podlehnou manipulaci**

⁴ Jak je uvedeno výše, jedná se o předběžné závěry zatím nedokončeného výzkumu. Zde odkaz na údaje o výzkumu na webu TUL: <http://www.ef.tul.cz/veda-a-vyzkum/projekty-a-granty-na-ef/projekty-a-granty-na-ef/493/>

nebo neumí hospodařit s penězi a chápat některé důsledky svého jednání. Zvláštní skupinou jsou **osoby ve výkonu trestu odnětí svobody (VTOS)**, kde můžeme hovořit o několika příčinách předlužení. Vzhledem k blízkosti věznice Rýnovice je téma pro Jablonec nad Nisou relevantní. **Lidé ve VTOS mohou mít dluhy z doby před trestem, mohou dluhy způsobené přečinem a jeho důsledky** (odškodnění, poplatky za soud a obhájce, úroky z prodlení a další poplatky, zákonná pojištění, neplacené výživné atd.). Zároveň mají **jen velmi omezené možnosti, jak s dluhy pracovat**. Mohou **využívat služeb dluhového poradenství**, je pro ně ale extrémně **obtížné mapovat dluhy** zejména v případě multiexekucí a komunikovat s exekutory. Pokud nejsou zařazení do pracovního procesu, není jim co strhávat na srážkách, navíc výdělky jsou velmi nízké. Trest může mít za důsledek **adaptaci na život „za mřížemi“** a ztrátu některých kompetencí a návyků, stejně jako „škraloup“ z vězení komplikuje život na svobodě. V PS byla shoda na tom, že **osoby z VTOS přicházejí na svobodu nepřipravené, jejich dluhy se prohlubují a šance na začlenění klesá**. Nejen u VTOS, ale obecně u předlužených, se objevuje regionálně významný **fenomén dluhů z podnikání**.

Obtížně mapovatelný a závažný je problém místní **lichvy**, kterou často realizují osoby blízké prostředí lokalit sociálního vyloučení, případně přímo etničtí Romové, kteří půjčují dalším Romům z lokalit sociálního vyloučení. Takové půjčování peněz je stejně **nelegální** jako **nesnadno prokazatelné** a do jisté míry vyhovuje dlužníkům (rychlé peníze bez dokladu), ačkoliv jim škodí. Dle informací z PS je lichva v Jablonci hodně rozšířená. Jedinou zbraní mimo nepravděpodobné podání trestního oznámení tak zůstává **prevence** ve formě přesvědčování CS sociálními službami, aby si od lichvářů nepůjčovali.

V terénu se opakují případy osob, které mají i **III. stupeň invalidity**, ale nemají přiznaný důchod, nebo je velmi malý. Invalidita III. stupně automaticky neznamená nárok na důchod, ten se odvozuje od několika faktorů, zejména od věku a počtu odpracovaných let (roky placeného sociálního pojištění). Přiznání důchodu může dlouho trvat, nebo se po přiznání důchodu exekuce projeví tím, že je exekučně zablokován účet, protože předtím nebylo co obstarat. Analýzu počtu těchto lidí v ČR a na místní úrovni dosud nikdo nevytvořil, i když by bylo možné ji sestavit na základě dat OSSZ a ÚP.

Další příčinou předlužení je **vědomé přebírání odpovědnosti za blízké osoby**, zejména z důvodu **rodinných vazeb**. Často **platí rodiče a prarodiče za děti**, není ale výjimkou i **opačný postup**, děti mohou platit za rodiče a prarodiče, kteří koupili nepotřebnou věc a pak ji nespláceli.

Závislosti, látkové i nelátkové, respektive rizikové užívání látek a rizikové závislostní chování, jsou další významnou příčinou zadlužování a předlužení. S některými látkami se pojí riziko vzniku a rozvoje psychického onemocnění. Ačkoliv ne vždy se vyskytuje v kombinaci, fenomén **tzv. duálních diagnóz** je na vzestupu celorepublikově i regionálně. Osoby s duálními diagnózami mají jak snížené rozlišovací schopnosti, tak kompetence a odpovědnost za vlastní chování. Jejich zadlužování a vlivem nemoci následné neřešení dluhů způsobuje jejich propad do dluhové pasti. Mezi osobami v krajní bytové nouzi je velká část postižena právě duálním problémem (často nediodagnostikovaným). V gamblingu lze pozorovat trend utrácení peněz online hraním. Význam tradičního gamblingu postupně klesá, hraní se přesouvá na internet.

Část z výše uvedených lidí se ocitá ve skupině **opatrovanců**, která je kvantitativně rovněž na vzestupu (viz tabulka č. 5 níže). U **opatrovanců může být příčinou dalšího zadlužování neuvedení omezení svéprávnosti v OP** z důvodu zajištění práv osoby a minimalizace stigmatizace. Reálně to vede k uzavírání smluvních závazků, které **je sice možné právně zpochybnit** na úrovni poplatků a úroků (nikoliv jistiny), takové zpochybnění zaměstnává jak opatrovance, tak zejména jejich opatrovníky a tedy úřad v přenesené působnosti státu na obci a ORP. Počty opatrovanců v péči obce za posledních 10 let průběžně narůstají, jak ukazuje následující přehled⁵:

rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
počet opatrovanců	19	19	28	31	65	70	74	74	79	84	83

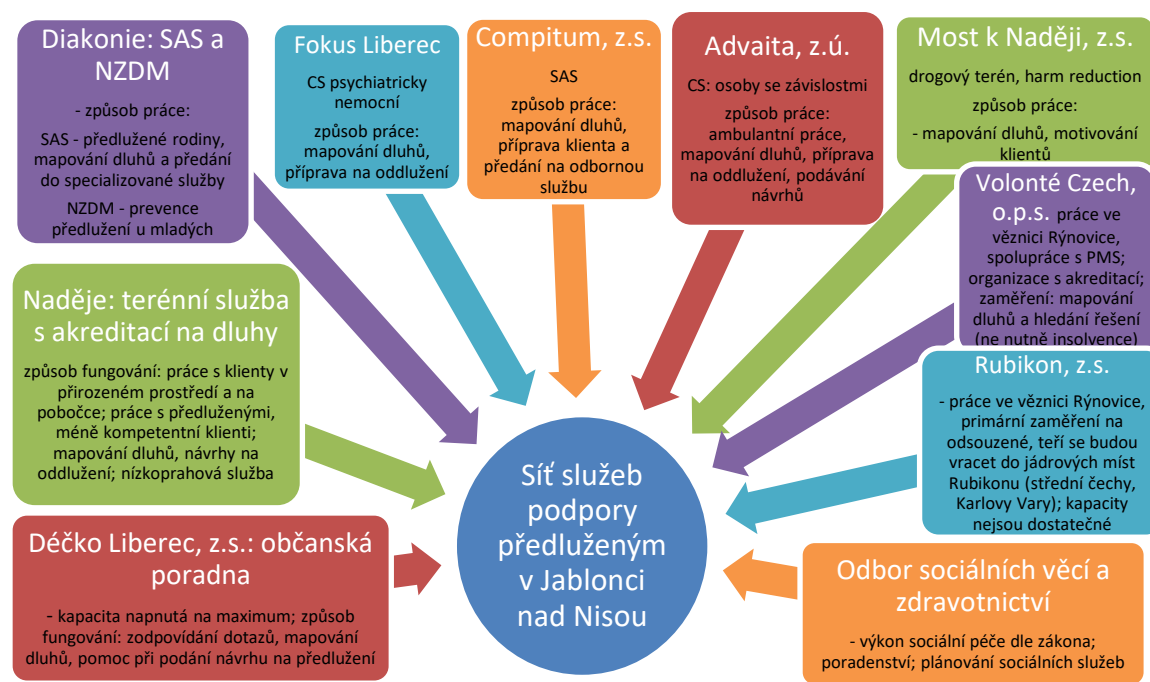
Uzavírání finančních závazků mezi sociálně slabými klienty a bankovním i nebankovním sektorem je problém ležící mezi cílovou skupinou a finančním trhem. **Zjišťování bonity** klientů patří k povinnostem poskytovatelů spotřebitelských úvěrů jak v bankovním, tak nebankovním sektoru, a to na základě zákona č. 257/2016 Sb. (zejména § 84 a následující). Do prosince 2016 do této oblasti nespádaly tzv. mikropůjčky do výše 5000 Kč. Poskytovatelé mohou klienta kontrolovat v registrech dlužníků, u menších půjček zejména pak požadují nějaké potvrzení o příjmech, včetně např. rodičovských příspěvků. **Firma si jednoduše nechá doložit příjem, a půjčku poskytne.** V případě podezření na **nedostatečné prověření** je sice možné závazek **zpochybnit** (mimo jistiny, tu je nutné vždy vrátit) a využít institutu tzv. finančního arbitra, na straně druhé je to ovšem **klient, který má povinnost poctivě informovat o své situaci**, a pokud tak neučiní, vystavuje se **riziku obvinění z pokusu o finanční podvod**. Dalším faktorem je, že **klienti mikropůjček jsou často osoby v multiexekucích plně adaptované na tento systém**, který jim zajišťuje funkční každodenní cash-flow, byť je takové cash-flow zatahuje dále a hlouběji **do spirály dluhové pasti**. Jistinu je vždy nutné uhradit s ohledem na možnosti dlužníka. Problém je ovšem cílené zaměření řady nebankovních společností na málo kompetentní klienty (viz schéma a text k finančnímu trhu níže).

2.3.2. Kořen sítě služeb podpory

Druhou prozkoumanou skupinou příčin je **síť služeb podpory předluženým**. Pod tímto spojením si lze představit úřady, sociální služby a další služby v sociální oblasti, které ve své agendě mají podporu předluženým, nebo se s dluhy svých klientů setkávají jiným způsobem.

⁵ V roce 2014 vstoupil v platnost tzv. Nový občanský zákoník (NOZ), který mimo jiné definuje problematiku částečného nebo úplného omezení práv zletilé osoby v ČR. Zároveň nastavuje systém podpůrných opatření. Je možné, že skokový nárůst počtu opatrovanců mezi rokem 2013 a 2014 je částečně způsoben právě účinností NOZ. Jedná se ale o nepotvrzenou hypotézu. Odkaz na NOZ zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Schéma 2 - kořen 2: NNO – kapacity a fungování sítě služeb v Jablonci nad Nisou:

Prvním sub-tématem v této oblasti je kapacita sítě podpory. **Vzhledem k počtu předlužených** a dluhy řešících osob v Jablonci nad Nisou **jsou kapacity sítě služeb stále nedostatečné**. Organizace Děčko, z.s., provozující v Jablonci nad Nisou občanskou poradnu (OP), má zcela naplněné kapacity, organizace žádala v roce 2020 o navýšení úvazkové kapacity, jenž však nebylo na úrovni Libereckého kraje schváleno. Čekací lhůty jsou i v délce 14 dní od objednání. Ve městě jsou k dispozici následující služby v oblasti dluhového poradenství: **Občanská poradna organizace Děčko Liberec, z.s.** odpovídá na dotazy klientů, mapuje dluhy a připravuje návrhy na oddlužení, pracuje spíše s více kompetentní částí cílové skupiny. **Naděje** provozuje terénní službu v kombinaci s akreditací na podávání návrhů na oddlužení, pracuje nízkoprahově a **pomáhá spíše méně kompetentním klientům**. **Služby NZDM s SAS Diakonie** se zaměřují na práci s rodinami (SAS), kde řeší **mapování dluhů a předání do odborné služby**, v NZDM se realizují **spíše preventivní aktivity** s mladými lidmi. **Most k Naději, z.s.** realizuje harm reduction a terénní práci s drogově závislými, často předluženými lidmi. Jejich práce v této oblasti je **spíše základní (motivace k řešení, mapování)**. **Podobně** pracuje **Fokus Liberec, specializující se na psychicky nemocné**. **Advaita, z.ú.** pracuje s motivovanými závislými a ze závislosti se léčícími osobami. Specifické jsou služby poskytované ve věznici Rýnovice pro osoby ve VTOS. Organizace **Rubikon, z.s. se primárně zaměřuje na práci s těmi dlužníky ve VTOS, kteří se po skončení trestu budou vracet zejména do středních Čech, Prahy, Ostravska nebo Karlových Varů**, kde má organizace svá centra a může s klienty pracovat i nadále. Věznice dle vyjádření organizace spolupráci vítá. Organizace **Volonté Czech, o.p.s.** spolupracuje s PMS v Jablonci nad Nisou a rovněž pracuje ve věznici Rýnovice. Zaměřuje se na mapování dluhů a hledání řešení pro osoby ve VTOS. Své aktivity financuje z ESF zdrojů. Dle vyjádření organizace je v regionu u jejich klientů **významný počet těch, kteří mají dluhy z podnikání**. Dle Volonté Czech, o.p.s.

by bylo vhodné kapacity poradenství navýšit. **Sociální péče na obci** realizuje **poradenství klientům** dle platné legislativy. **Provázanost** a spolupráce **organizací je spíše neformální** a postrádá větší systematičnost. **Neexistuje sjednocený systém sledování vývoje klienta, stejně jako neexistuje jednotný systém indikátorů**, které by například sledovala obec v rámci komunitního plánování sociálních služeb. Takový systém by samozřejmě vyžadoval ošetření vzájemného sdílení a uchovávání informací dle platné legislativy GDPR. Naděje usiluje o sledování vývoje klienta ve fázi insolvence. Jistým rysem je rovněž „**přelívání**“ **klientů mezi Jabloncem nad Nisou a blízkým Libercem**, část organizací rovněž působí v obou obcích. Dalším popsáním rysem v rámci PS je **malá informovanost o bezplatných službách v řadách CS**. Zatímco osoby žijící v sociálním vyloučení, které jsou často v multiexekucích, na problém rezignují, ač služby znají, **lidé z „vyšších“ sociálních vrstev služby neznají** nebo je z nějakého důvodu (stud, potřeba vyřešit si věci sám, ignorování problému) nevyužívají. Zároveň část klientů využívá linku dluhového poradenství Člověka v Tísni, o.p.s (organizace fyzicky v Jablonci nad Nisou nepůsobí) nebo jezdí přímo do Prahy.

Přehled kapacit, úvazků a zaměření:

Naděje – 3,0 (terén + dluhové poradenství, akreditace pro podávání insolvenčních návrhů)
Děčko Liberec, z.s. – poradenství ve dnech: pondělí, čtvrtek (poradenství, akreditace pro podávání insolvenčních návrhů)
Diakonie – SAS, není speciální úvazek na dluhy, NZDM rovněž okrajově řeší
Compitum, z.s. – SAS, není speciální úvazek na dluhy
Volonté Czech, o.p.s. – 1,0 (zaměření VTOS)
Rubikon, z.s. – částečné úvazky, nyní menší intenzita práce
Advaita, z.ú. – ambulantní poradna
Most k naději, z.s. – není speciální kapacita na dluhy
CSS, p.o. – není speciální kapacita na dluhy
Fokus Liberec, o.p.s. – pracuje v regionu i konkrétně v Jablonci nad Nisou, dluhy řeší částečně terén a odborněji sociální pracovník, není speciální úvazek na dluhy

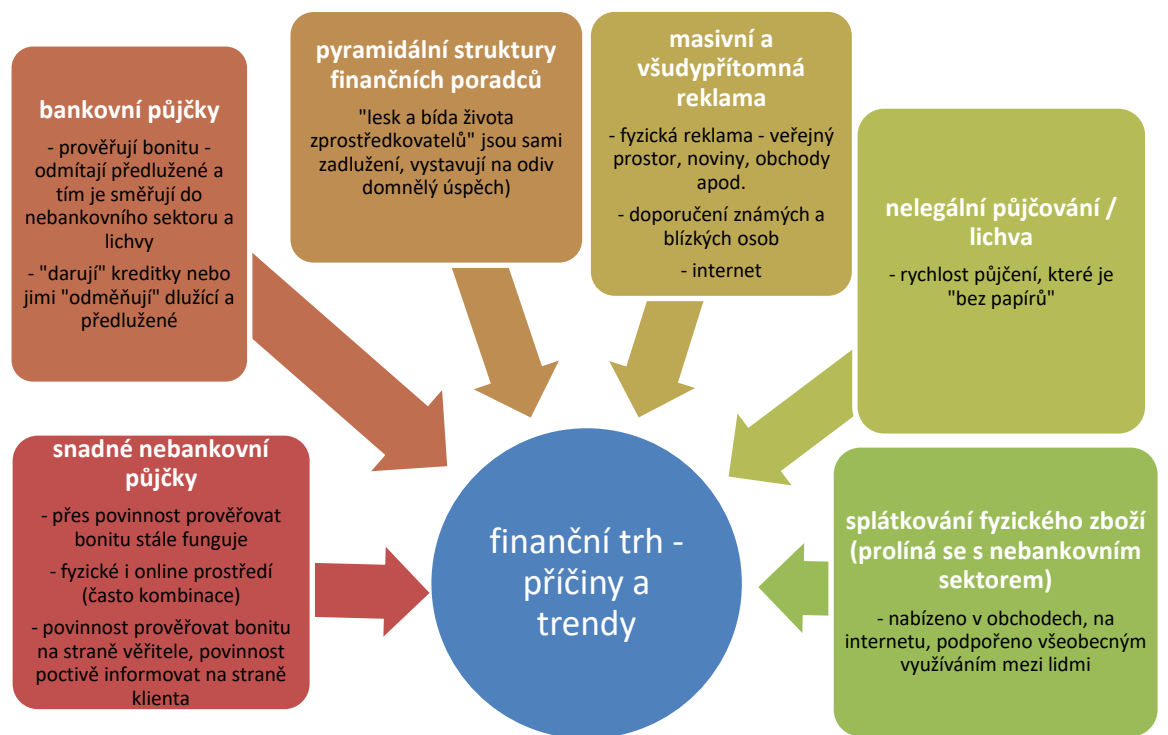
Klíčové otázky pro téma síť služeb a dluhy v Jablonci nad Nisou tedy jsou:

- Jaká je potřebnost posílení kapacit sociálních služeb?
- Jaká je potřebnost posílení spolupráce služeb na úrovni obce?
- Jaké indikátory by bylo vhodné v obci sledovat?
- Jaké konkrétní vzdělávání organizace v tématu dluhů potřebují?
- Jaká je paleta činností a kroků s osobami v předlužení nebo do předlužení směřujícími? Jaké kroky je kdy vhodné použít? (např. motivování, mapování, finanční plánování a hospodaření, prevence manipulace, práce s příčinami předlužení, konkrétní kroky v tématu exekucí, budování vize, návrhy na insolvenční, práce v průběhu insolvence atd.)

2.3.3. Kořen finanční trh

Pod finanční trh zahrnujeme běžné půjčky a úvěry i finanční závazky plynoucí z koupě konkrétního produktu, ať už v podobě závazku využívání služeb nebo tzv. prodeje na splátky. Přehledně ukazují příčiny předlužení následující schéma:

schéma 3 – příčiny pro finanční trh:

Trh s finančními produkty i nefinančními závazky má výrazně spotřebitelský charakter. Všudypřítomná **reklama a nabídky cílí jak na bonitní klienty, tak na nebonitní**. Objevuje se na internetu, ve veřejném prostoru, v prostoru každodenního žití potenciálních klientů. Prověřování bonity je rozebráno v textu k cílové skupině. **Bankovní sektor na jedné straně vyhodnocuje bonitu a rizika klienta**, a to zejména u hypoték a větších úvěrů. Kritériem schválení úvěru může být věk, výše příjmů, typ pracovní smlouvy atd. Obecně platí, že klienti, kteří potřebují krátkodobé pokrytí finanční nouze, ale jsou např. ve zkušební době, často úvěr nezískají. Pokud nutně potřebují peníze, jsou odkázáni na nebankovní sektor. **Banky nicméně velmi často „darují“ kreditní karty i nízkopříjmovým klientům**. Je to praxe, která dokáže člověka velmi rychle zadlužit. Nebankovní sektor se orientuje na spotřebitelské úvěry, ať už v podobě přímého poskytnutí peněz, nebo formou „prodeje na splátky“. **Narůstá význam online prostředí**, ve kterém lze získat půjčky. Svoji roli mají rovněž běžné **pyramidální struktury tzv. finančních poradců**, jejichž úkolem často není jen nabízet finanční produkty,

ale také získávat další nové poradce. Průřezovou otázkou je, jako roli u zaměstnanců takových organizací může hrát jejich vlastní zadlužení. Samostatně stojí **nelegální půjčování peněz na vysoký úrok známé jako lichva**, kde je pro klienty „pozitivním faktorem“ rychlost půjčení hotovosti bez potřeby vyřizovat jakékoliv dokumenty. **Lichva je dle informací aktérů rozšířená v romské komunitě a její postihnutí je nepravděpodobné z důvodu loajality, strachu a adaptace na danou situaci. Výše uvedené jednotlivé aspekty finančního trhu jsou oddělené pro přehlednost, reálně mohou být provázané⁶.**

Jaký je potenciál omezit vliv trhu na zadlužující se a předlužené? Víme, že se někteří poskytovatelé finančních produktů zaměřují na sociálně slabé a konkrétněji pak na velmi málo finančně kompetentní klienty. Často se jedná o již zadlužené lidi. Pro hledání řešení je nutné zohlednit následující příčiny úspěchu marketingu finančních produktů:

příčina úspěchu č. 1: systematická, masová i cílená reklamní kampaň na zadlužování (půjčky, finanční produkty, leasingy a splátkování nákupů, kreditní karty) – reklama je všudypřítomná: je na internetu, ve veřejném prostoru, v obchodech, v místě bydliště, v reklamních letáčích

příčina úspěchu č. 2: kromě symbolické roviny poskytují finanční produkty a splátkové prodeje pragmatický prvek: poskytují reálnou finanční nebo materiální výhodu, byť krátkodobou

Oproti tomu snaha omezit půjčky a přesvědčit zadlužené, aby pochybné finanční produkty nevyužívali, nutně znamená 2 nevýhody:

nevýhoda č. 1: reklamní „antikampaň“ proti předlužování de facto neexistuje

nevýhoda č. 2: cílem takové kampaně je odkládání „krátkodobého materiálního prospěchu“, což pro CS není lákavé

Přesto má smysl se možností „antikampaně“ nebo „průběžného upozorňování na rizika“ zabývat. Omezit nevýhodu č. 1 totiž znamená vytvářet protiváhu marketingu, která nyní

⁶ Například některé nebankovní společnosti zprostředkovávající splátkový prodej spadají pod bankovní domy (např. ESSOX pod Komerční Banku, a.s.), dalším příkladem může být skupina PPF, která vlastní jak Home Cedit, a.s. což je známý poskytovatel půjček a splátkových prodejů, tak mobilního operátora O2, a.s., v rámci něhož jsou nabízeny služby se závazky a spotřebiče „za korunu“. Splátkování mobilních telefonů, tabletů a jiných zařízení je zdrojem zadlužování nejen mladých nezkušených lidí. PPF zároveň působí jako banka pod značkou Airbank. Další příklady tohoto druhu by bylo možné nalézt.

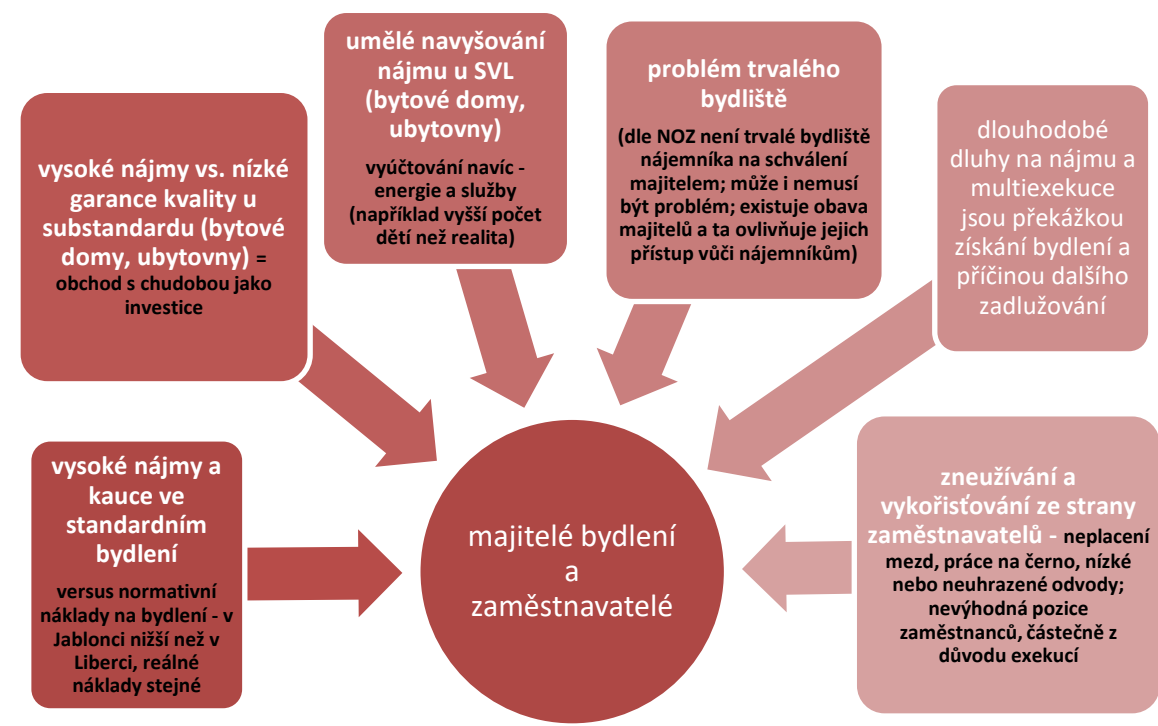

neexistuje. Obecně je předlužení velký problém, a předlužení lidé si to uvědomují. Využití jejich zkušenosti jako peer účastníků kampaně může mít velký pozitivní efekt, a každého kvalitně „varovaného“ konzumenta nebo člověka motivovaného k řešení vlastních dluhů lze považovat za úspěch.

2.3.4. Kořen majitelé bydlení a zaměstnavatelé

Majitelé bydlení a zaměstnavatelé se v hojně míře setkávají s předluženými lidmi. Pro majitele bydlení může předlužený člověk představovat reálné nebo imaginární riziko, což platí i pro zaměstnavatele. Na straně druhé zde jsou rizika pro cílovou skupinu, jak ukazuje následující schéma:

schéma 4 – kořen 4 – majitelé bydlení a zaměstnavatelé

Stoupající náklady na bydlení jsou popsány již v textu k cílové skupině. Problémem Jablonce nad Nisou u osob s nízkými příjmy, které žijí ve standardním bydlení, jsou **nízké příspěvky na bydlení**. Ty se odvozují dle tzv. **normativních nákladů na bydlení**, určených státem dle kategorií obcí. Jablonec nad Nisou spadá do kategorie obcí pod 50.000 obyvatel, kde například zatímco u domácnosti s jednou osobou normativní náklady pro rok 2020 činí 5548 Kč, v sousedním Liberci je to 6821 Kč⁷. To je 1300 Kč rozdíl, přesto jsou nájmy v obou městech velmi podobné a navíc reálná výše nákladů na bydlení na soukromém trhu je ještě o něco vyšší. Ze strany majitelů pronajímatelů standardního bydlení dochází k narůstání

⁷ Zdroj: <https://www.mpsv.cz/-/prispevek-na-bydleni>

požadavků, jak finančních, tak z oblasti garance „pořádnosti“ v bydlení. Cílová skupina s hendikepy (zdravotními, ekonomickými, sociálními) jen obtížně získává standardní bydlení, může z něj díky rostoucím nákladům vypadávat, případně se kvůli němu zadlužuje (kauce, nájem dopředu, výška nájmu). **Multiexekuce jsou častým důvodem nemožnosti získat standardní bydlení** a následný substandard jednou z příčin dalšího zadlužování (adaptace na život v SVL). Ale i např. jedna exekuce může znamenat nepronajmutí bytu, protože majitel si může potenciální klienty „lustrvat“ v Centrální evidenci exekucí (CEE)⁸. U standardního bydlení na soukromém trhu nebo v obecním bydlení platí, že pokud vznikne dluh na nájmu, je možné situaci řešit zejména v první fázi, tedy když dluh vzniká. Pokud nájemník dluží např. za 6 měsíců, je dluh už tak vysoký, že jej jen velmi těžko může umořit, navíc je pravděpodobně již ve výpovědi z nájmu. Pokud dochází k **soudnímu vystěhování**, dluh naroste o dlužné nájemné do doby vystěhování, poplatky za služby, penále, náklady na vystěhování atd. Nájemník sice dosáhl odložení svého vystěhování, ale za cenu velmi vysokou – významný dluh po vystěhování.

Existuje ovšem segment trhu s bydlením horší kvality, který nazýváme **substandardním bydlením**, někdy také obchod s chudobou. Cílová skupina předlužených osob a domácností, ať už se jedná o velké rodiny, neúplné rodiny, matky samoživitelky, psychicky nemocné nebo osoby přicházejících z VTOS, zde bydlení najde. **Bydlení nižšího standardu má různé charakteristiky a místní specifika**, a jen obtížně lze v tomto směru zobecňovat, což se týká u ubytované cílové skupiny. Někteří majitelé neposkytují bydlení rodinám, jiní nevyjdou vstříc psychicky nemocnému (ti mají z důvodu nemoci velký problém bydlení „zvládat“ a jsou pro svou nemoc stigmatizováni). Přesto je možné vyjmenovat některé **typické charakteristiky substandardního bydlení**. Toto bydlení mívá horší technický stav (někde starší okna, staré inženýrské sítě, nefunkční zvonky, chybějící osvětlení na chodbách, plísňe v objektu apod., problémy s vytopem – často na tuhá paliva), obvykle je zanedbávána jeho správa, majitel je zde ve výrazně nerovném mocenském postavení vůči nájemníkům (pokud je nájemní smlouva), případně ubytovaným (pokud je smlouva ubytovací), protože obě strany smluvního vztahu vědí, že majitel může domácnost snadno vypovědět. **Souhrnným bodem je kontrast nízkých garancí kvality a jistoty bydlení (krátkodobé smlouvy) ve vztahu k vysokým nájmům za bydlení**, stejně jako **kumulace domácností s různými hendikepy**, včetně předlužení, na ubytovnách a v bytových domech ve městě (viz analýza SVL od ASZ).

⁸ Z hlediska ochrany osobních údajů a principu nediskriminací je toto problematická praxe, ke které by měl majitel bydlení mít souhlas zájemce o bydlení. Ve chvíli, kdy si majitel vyžádá osobní údaje pro účely zpracování nájemní smlouvy, se ovšem do CEE může, technicky vzato, podívat. Opět se jedná o těžko prokazatelnou záležitost, o které ovšem sociální služby ve vztahu ke klientům opakovaně hovoří nejen v Jablonci nad Nisou, ale i v dalších obcích ČR.

Nižší kompetence cílové skupiny a neznalost vlastních práv vedla v Jablonci nad Nisou ke **zneužívání nájemníků**, po kterých byly **vymáhány jednorázové neopodstatněné nedoplatky za služby** v řádu **desetitisíců korun**. V případě, že je nájem placen z dávek hmotné nouze, by tuto nekalou praxi měl být schopen odhalit Úřad Práce. Tato praxe dle informace z PS již na nátlak úřadů skončila. Obecně jsou ovšem lokality substandardního bydlení místy kumulace sociálních problémů, kde je **míra veřejné kontroly nad praxí nájemních vztahů minimální**. Jistou externí podporu v tomto poskytují sociální služby, které mohou pomáhat v hájení práv nájemníka/ubytovaného. Někde je bydlení poskytováno bez nájemní smlouvy. Část majitelů se snaží znemožnit zřízení trvalého bydliště nájemníkům, což je od platnosti tzv. Nového občanského zákoníku NOZ (1. 1. 2014) nezákonné. Potřeba trvalého bydliště ale může být důvodem pro neposkytnutí nájemní smlouvy. Osoby **vyločené ze standardního trhu s bydlením** se v substandardu adaptují, a kumulace hendikepů u nich (snížené kompetence i vzdělání, multiexekuce, adaptace na život v SVL, zdravotní problémy) jim znemožňují dostat se bez cizí pomoci pryč. Šanci by poskytlo **systematicky budované sociální bydlení**, ve kterém by od samého začátku bylo pracováno **se situací předlužení nájemníků**. Pro takové řešení by Jablonec nad Nisou potřeboval **významnou podporu zvenčí**, stejně jako **prohloubení spolupráce** odborných aktérů, úřadů i vyloučených domácností.

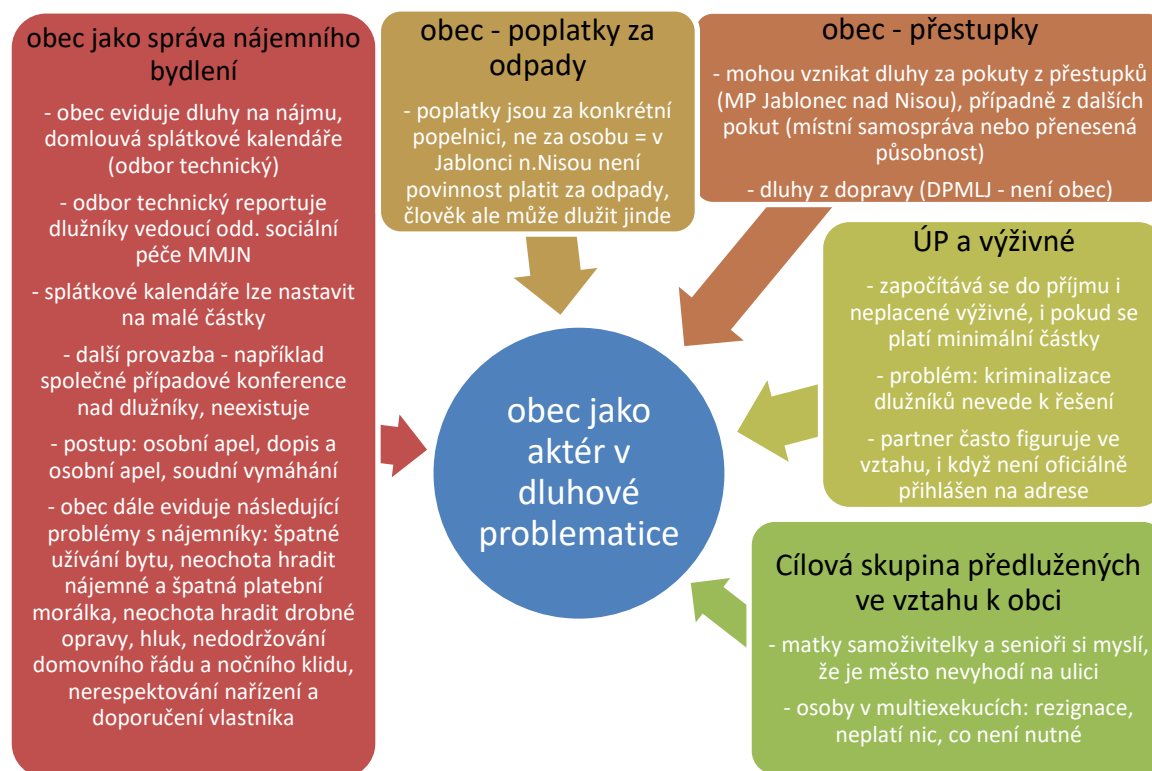
Někteří zaměstnavatelé mohou zneužívat situace předlužených osob **praxí vykořisťování**, která může mít podobu nízké mzdy, vyplácení části mzdy oficiálně a části „bokem“ nebo neplacení povinných odvodů. O svém dluhu na ZP a OSSZ se tak dlužník může dozvědět až později, tedy pokud zaměstnavatele průběžně v tomto nekontroluje. Typická je právě **pololegální práce** (kombinace legálního pracovního vztahu s výplatou části mzdy na černo), která vyhovuje i exekvovaným, protože jim umožňuje vydělat si na živobytí (nezabavitelná částka je stále nízká, pokud člověk vydělává víc, o moc více peněz mu z výplaty nezůstává). Do budoucna jim ale přinese další problémy v podobě rizika **chudoby v důchodovém věku**. Údaje k této domněnce ovšem nejsou kvantifikovány a jejich prokazování je velmi obtížné.

2.3.5. Kořen obec

Obec působí v dluhové problematice na jedné straně jako věřitel, správce a vymahatel dluhů, na straně druhé jako **určovatel sociální politiky a vykonavatel sociální péče státu** v přenesené působnosti. Jednotlivé aspekty popisuje následující schéma:

schéma 5 – kořen 5: obec

Obec je zásadní aktér v oblasti dluhů v několika ohledech. Zaprvé **obec pronajímá bydlení**, a je tedy potenciálním věřitelem za nájemné. **Dluhy na nájmu jsou častým problémem obecního bydlení** nejen v Jablonci nad Nisou. **Jablonec nad Nisou má systém evidence dluhů na nájmu**, který v databázi technického odboru umožňuje vzniklý dluh vidět již několik dní po splatnosti. Poté následuje předání informace na odbor sociální péče, který kontaktuje dlužícího nájemníka. **Splátkové kalendáře** se poté domlouvají opět s odborem technickým, a **je možné je domluvit na velmi nízké částky. V tomto smyslu funguje v Jablonci nad Nisou prevence ztráty bydlení** u stávajících nájemníků obecního bytového fondu. Přesto dochází k výpovědím z nájmu tam, kde jsou na dobu neurčitou, a to v rámci jednotek ročně. Příp. dochází k neprodloužení nájemních smluv na dobu určitou.

Město dále spravuje dluhy za odpady a dluhy z přestupků. **Dluhy za odpady** ve městě příliš nevznikají, protože město vybírá poplatek za konkrétní popelnici, nikoliv za ve městě žijící osobu. **K poplatkům za přestupky** zatím nemáme dostatečné informace, přestupky mohou vznikat na několika místech, jsou různě evidovány a vymáhány. V blízké budoucnosti by bylo vhodné vytvořit ucelený přehled o přestupcích a souvisejících postupech na obci. Přestupky jsou nicméně v případě osoby v multiexekucích pouze dalším z mnoha dluhů. **Demotivování předlužení** již platí pouze to, co je nutné, a pokud nemají peníze, neplatí nic. Speciálně senioři a matky s dětmi podléhají iluzi, že je obec na ulici nevyhodí, i když dlouhodobě neplatí nájem. Město v současné době vymáhá svoje dluhy jak přímo, tak prostřednictvím exekutorů nebo

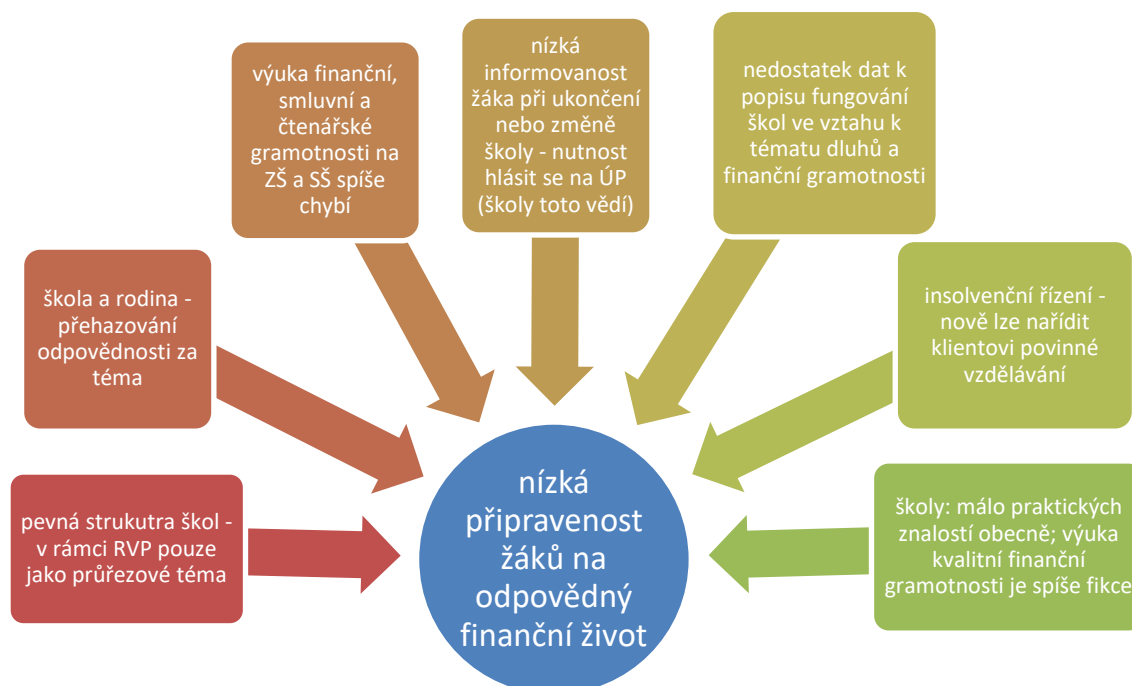
celní správy. Prostřednictvím celní správy jsou vymáhány neuhrazené poplatky nebo pokuty. Ostatní dluhy (nájemné a služby z městských bytů, nájemné z nebytových prostor a pozemků, náhrada způsobené škody) jsou vymáhány individuálně, a to buď prostřednictvím soudního výkonu rozhodnutí nebo prostřednictvím exekutora. Soudní výkon rozhodnutí je volen zejména v případech, kdy je městu již z jeho předchozí činnosti známo, kde je dlužník zaměstnán. Město dlouhodoběji spolupracuje se dvěma exekutory (JUDr. Jablonská, JUDr. Podkonický).

Jistou rezervou je rovněž **absence komplexní spolupráce obce a NNO na kazuistikách předlužených osob** – klientů NNO a dlužníků obce.

2.3.6. Kořen školy a vzdělávání

Vzhledem k tomu, že není k dispozici žádná komplexní analýza systému vzdělávání v Jablonci nad Nisou vztažená k tématu dluhů, jsou veškeré zde uvedené poznatky postavené na odborném konsenzu PS a odborném pohledu ASZ, který vychází z bohaté zkušenosti ASZ s tématem dluhů a vzdělávání v různých obcích a regionech ČR.

schéma 6 – školy a vzdělávání

Školy a vzdělávací systém spadají pod rámce určované MŠMT. Obec jako zřizovatel zejména základních škol má v obsahu výuky jen minimální roli, může ale nastavovat priority a cíle kvality a finančně motivovat vedení škol k jejich dosahování. **Z hlediska předlužení je základním problémem nepřipravenost žáků a mladých lidí na odpovědnost finančních závazků.** Téma tzv. finanční gramotnosti je tématem průřezovým, **školy nemají povinnost jej vyučovat** a je jen velmi malá možnost školy v tomto metodicky vést a kontrolovat. Dalšími

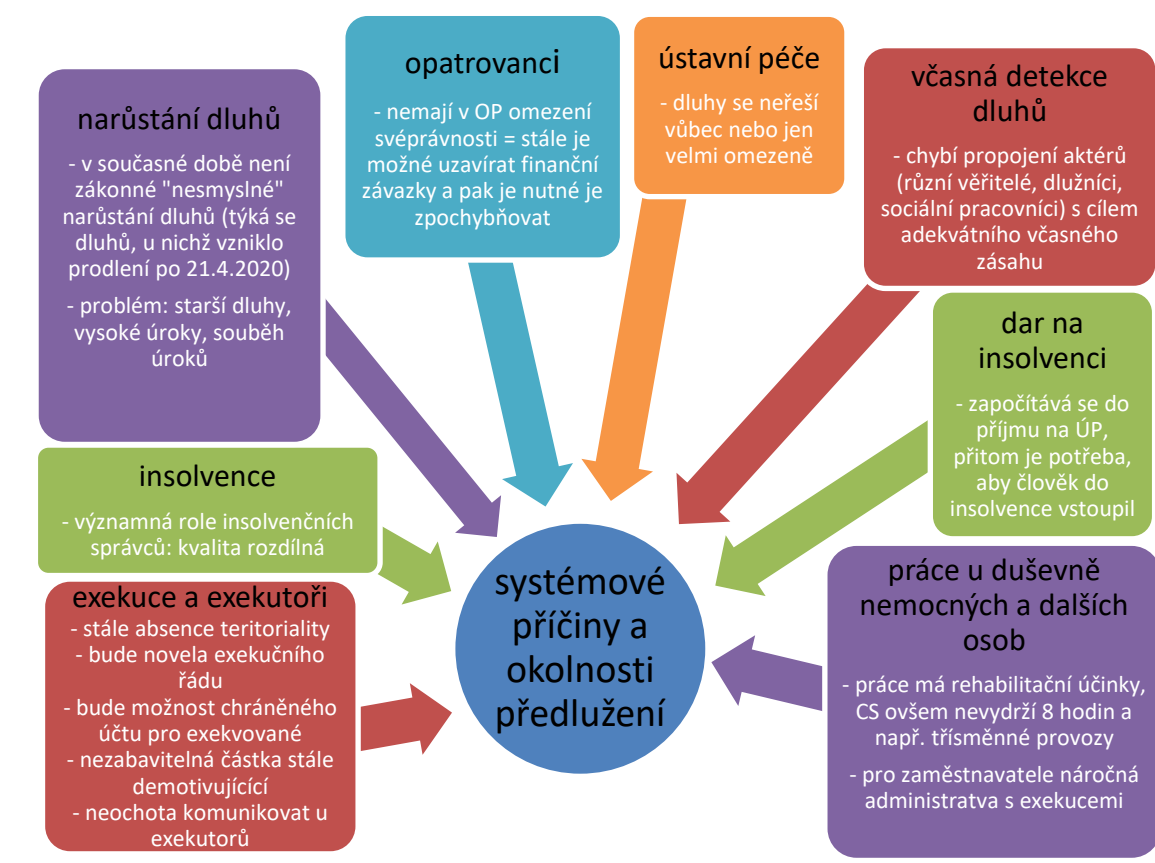

faktory jsou „přehazování“ odpovědnosti mezi školou a rodinami. Rodiny očekávají, že škola připraví jejich děti na budoucnost, škola zase může dluhy a finanční uvažování považovat za kompetenci rodinné výchovy. **Tam, kde rodina ve finanční oblasti selhává, by ovšem škola mohla kvalitní výukou významně pomoci.** Dle aktérů v PS v Jablonci nad Nisou **výuka finanční gramotnosti a problematiky předlužení spíše chybí.** V rámci PS je téma škol okrajové a za školy **nemáme k dispozici relevantní data.** Nevíme, na kterých školách se téma vyučuje, a kde naopak ne. Se školou souvisí i informace, že při změně školy nebo při ukončení studia má žák určité povinnosti vůči úřadům, například hlásit se na ÚP. Z této nevědomosti mohou plynout pozdější dluhy. Novinkou na úrovni systému je **možnost nařídit vzdělávání se ve finanční oblasti pro klienty v insolvenčním řízení.**

2.3.7. Kořen systémové příčiny a okolnosti

Systémové příčiny není možné na místní úrovni příliš ovlivnit, je ale důležité je pojmenovávat a apelovat na tvorbu řešení a pozitivní změn na centrální státní úrovni. PS pojmenovala příčiny zobrazené v následujícím schématu:

schéma 7 – systémové příčiny a okolnosti

Systémových příčin a okolností dluhové problematiky je velké množství. Situace se pod vlivem **otevření diskuze k problematice od roku 2017** (spuštění projektu mapy exekucí) do současnosti dynamicky vyvíjí, **tématu se** na centrální úrovni chopili **odborní aktéři** – za

všechny jmenujme organizaci Člověk v Tísni, o.p.s. a Otevřenou společnost, o.p.s. – ale také osoby na vládní úrovni (například bývalý ministr spravedlnosti Robert Pelikán) a některé další politické subjekty. Téma předlužení získalo na důležitosti i mediálně a dříve neviditelní dlužníci očekávali zvýšení šancí na řešení jejich problémů. **Na věc ovšem nepanuje jednotný názor** a je předmětem další diskuze, jak se věci legislativně posunou. Postupné **snížování prahu na vstup do oddlužení** se částečně projevilo v roce 2019, kdy byl zaznamenán **mírný nárůst návrhů na oddlužení**. Vzrostla úloha insolvenčních správců, kteří jsou odpovědní za spravování osob v oddlužení. Souběžně docházelo k nabourávání suverénních praktik některých inkasních společností a exekučních úřadů, stejně jako začaly být napadány tzv. rozhodčí doložky u některých smluv. Přesto na úrovni systému zůstávají následující problémy. **Exekutoři stále nejsou vázáni teritorialitou a jsou vybíráni věřitelem**, což v praxi znamená, že pro **osoby v multiexekucích je velmi problematické získat přehled** o vlastních dlužích, často je velmi obtížné se do exekutorského úřadu například vůbec telefonicky dovolat. Rovněž **kontrola nad samotnou činností exekutorů není dostatečná, nejsou známy příklady řešení prohřešků exekutorů**. Nezabavitelná částka je pro dlužníky stále velmi demotivující. V současné době **je schválený tzv. chráněný účet (novela účinná od 1. 7. 2021)** pro dlužníky-povinné v exekucích tak, aby nedocházelo k dvojím postižení finančních prostředků u plátce příjmu formou srážky a následně na bankovním účtu. Schválená podoba však budí spíše rozpaky, zřízení chráněného účtu je složité a zdlouhavé. V celém procesu je nutná aktivita exekutora bez tvrdých lhůt. Praktická využitelnost schválené podoby chráněného účtu je tak diskutabilní a přínos ukáže až praxe. Vláda v říjnu 2020 schválila zkrácení doby oddlužení z pěti na tři roky pro fyzické osoby (včetně OSVČ). Zkrácení doby oddlužení z pěti na tři roky tak lze očekávat nejdříve v průběhu roku 2022. Dle informací z PS je kvalita insolvenčních správců velmi různá, přitom právě oni mohou mít velký vliv na ekonomický restart cílové skupiny osob v oddlužení. Zásadní vliv mají nicméně subjekty, které návrhy insolvencí připravují, jako jsou právnické společnosti nebo neziskové organizace. V případě, že dlužník vstupující do insolvence nemá dostatečné informace nebo plně nechápe důsledky svého kroku, může být realitou insolvence překvapený, což zvyšuje riziko selhání.

U nových dluhů již není možné jejich „nesmyslné“ narůstání z dřívějších dob. Zákon o spotřebitelském úvěru od 1. 12. 2016 omezuje růst sankčních úroků a smluvních pokut, od 21. 4. 2020 je pak zastropován i růst smluvních úroků v případě prodloužení. Problémem zůstávají starší, stejně jako dřívější sazby advokátů za jednotlivé úkony v rámci vymáhání. Obstruování splácení dluhů, známé z nebankovních společností, je nezákonné, protože věřitel je vždy povinen přijmout i mimořádnou splátku dluhu. Problém představuje také **možnost vzniku neoprávněného závazku u opatrovanců** (popsáno výše), zejména z důvodu zátěže opatrovníků, která následně řeší zpochybnění smluv a vyrovnání jistiny. Velkým problémem je obecně **ústavní péče** a její role v přípravě osob na „život venku“ (opět popsáno výše u CS). **Chybí vhodné propojení aktérů** s cílem detekovat dluhy brzy po jejich vzniku. U **darů na insolvenční**, které umožňují části CS vstoupit do oddlužení, je problém započítávání těchto darů do příjmů na ÚP. U **zaměstnávání osob s cílové skupiny psychiatricky nemocných** je problémem jejich potřeba individuálního přístupu v dávkování pracovní zátěže a obecně v práci s jejich specificky. Přitom pracovní zařazení umožňuje jak umořovat dluhy, tak pomáhá

sociálně a psychicky rehabilitovat. Obecně přetrvává náročnost administrativy u zaměstnavatelů, kteří si již na danou situaci zvykají. Další zadlužování, případně **trvalá materiální chudoba**, hrozí u osob se třetím (a někdy i prvním a druhým) stupněm invalidity bez nároku na důchod.

Samostatnou kategorií jsou **dětské dluhy**. Novela Občanského zákoníku s účinností od 1. 7. 2021 přenáší odpovědnost za dětské dluhy na zákonné zástupce. Dítě za dluh nově ručí jen do hodnoty majetku nabytého před dosažením zletilosti. Změna by měla napravit skandální praxi, kdy pro dluhy vzniklé před dovršením 18 let věku (a mnohdy i před dovršením 15 let věku) byla vedena exekuce. Mladí lidé se tak ještě před dosažením zletilosti (a mnohdy bez možnosti vzniku dluhů zamezit) ocitali v dluhové pasti a dospělý život zahajovali s výrazným handicapem. **Lze očekávat, že exekuce vedené pro dluhy vzniklé v dětství, bude nadále nutné zastavovat na návrh**, protože i když mohou oprávnění, exekutoři nebo soudy zastavit taková řízení i bez návrhu, ve většině se tak dít nebude. Mezi typické příčiny zadlužování u dětí a mladých lidí do 18 let patřily v minulosti **pokuty z dopravy, paušály na mobilní služby a závazky plynoucí ze splátkového prodeje**. Dluhy z dopravy, které jsou starší 3 let a předtím nebyly nijak hrazeny a uznány, lze namítnout jako promlčené. Pokud námitku nikdo nepodá, dluh je přiznán platným rozhodnutím soudu.

Tabulka č. 5 – poznámka k dopadům covid-19:

Metodologická poznámka – dopady pandemie covid-19 a dvou nouzových stavů (jaro 2020 a přelom roku 2020-2021)

Výše uvedená schémata a texty do značné míry charakterizují dlouhodobé trendy a situaci před první a druhou vlnou pandemie covid-19. Jedním z předpokládaných dopadů pandemie je očekávané zhoršení situace nejzranitelnějších skupin obyvatel – lidí s nízkými příjmy, lidí s neplnohodnotnými pracovními úvazky a pracujícími v šedé ekonomice. Druhým očekávaným dopadem je ekonomický propad části středně příjmových skupin obyvatel, které mohou mít v důsledku ztráty zaměstnání a tedy příjmu problémy s pokrytím svých finančních závazků. Zatím jsou k dispozici pouze předběžná data, ucelené relevantní studie dosud chybí. Bude tedy nutné v následující období pružně reagovat na potřeby vzniklé z vývoje situace a dluhovou situaci ve městě reflektovat na základě aktuálních dostupných dat a analýz.

1.6 Přehled klíčových problémů a příčin

Níže uvedený přehled je orientační, je možné jen obohacovat a zpřesňovat, je shrnutím poznatků uvedených v jednotlivých popisech výše v PVDP.

Tabulka č. 6 – přehled příčin předlužení

Příčina	sub-příčina 1	sub-příčina 1
nízké příjmy	1. výpadek příjmů 2. nízká mzda	1.1. ztráta zaměstnání 1.2. nemoc

	<p>3. prekazirované zaměstnání</p> <p>4. exekuční srážky</p> <p>5. regionální faktor nízkých mezd</p> <p>6. invalidita III. stupně bez nároku na důchod nebo s extrémně nízkým</p>	<p>2.1. nízká kvalifikace - předlužení</p> <p>4.1. předlužení</p> <p>5.1. subpříčina neznámá</p> <p>6.1. neodpracované roky</p> <p>6.2. klasifikace hendikepů</p>
prodejní manipulace	<p>1. nízká odolnost CS</p> <p>2. chybí „protiváha“</p>	<p>1.1. nezkušenost u mladých</p> <p>1.2. věk a důvěřivost u seniorů</p>
přiznané, ale neplacené výživné u sólorodičů	<p>1. ÚP započítává i neplacené výživné</p>	<p>1.1. legislativa a metodické pokyny MPSV a GRÚP</p>
nízká finanční, čtenářská a právní gramotnost	<p>1. školy: není systematicky zahrnuto do vzdělávací praxe</p>	<p>1.1. jedno z řady témat</p> <p>1.2. chybí politická vůle</p> <p>1.3. chybí odbornost pro školení</p> <p>1.4. chybí centrální instrukce</p>
psychické onemocnění	<p>1. ztráta orientace</p> <p>2. snížené volní vlastnosti</p> <p>3. snížené kognitivní schopnosti</p>	<p>u všech příčin subpříčinou nemoc (její příčiny mohou být různé)</p>
exekuce a multiexekuce jako překážka vzniku nájemního vztahu	<p>1. dluhová past</p> <p>2. adaptace na situaci v předlužení</p> <p>3. vzory v rodině</p>	
část CS své dluhy neřeší	<p>1. nízká míra informovanosti</p> <p>2. neznalost a nedůvěra k sociálním službám</p> <p>3. multiexekuce jako demotivační faktor</p>	<p>1.1. nedostatečná publicita a PR dluhových služeb</p> <p>2.1. dluhy jsou stigma a být předmětem spolupráce se soc.službou je pro některé CS nezvyklé a domněle ponižující (dehonestující)</p> <p>3.1. situace extrémního předlužení je reálně slepou uličkou, ze které je obtížné se vrátit zpět</p>
výkon trestu odnětí svobody (VTOS)	<p>1. vznik dluhů před VTOS</p> <p>2. vznik dluhů během procesu</p> <p>3. vznik dluhů během VTOS</p> <p>4. prohlubování dluhů během VTOS</p> <p>5. obtížné mapování a krokování během VTOS</p>	
tlak trhu a médií podporující zadlužování	<p>1. všudypřítomnost reklamy</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> 2. konzumerismus jako kulturní imperativ 3. srovnávání se s okolím 	
nízké kapacity sítě podpory (soc.sloužby včetně OSP)	<ul style="list-style-type: none"> 1. omezené odborné kapacity 2. omezené finanční zdroje 3. nízká motivovanost CS (zájem by mohl být větší a tedy i potřebnost) 	
nízká míra propojení jednotlivých prvků sítě podpory	<ul style="list-style-type: none"> 1. absence poptávky po propojení ze strany města i krajské sítě služeb 	
omezená míra znalosti a dovedností služeb sítě podpory	<ul style="list-style-type: none"> 1. vysoké nároky na odbornost 2. dynamicky se měnící legislativa 3. zaměření na oddlužení 4. nevyužívání dalších činností a aktivit 	
Opatrovanci	<ul style="list-style-type: none"> 1. mohou uzavírat závazky, které se až následně zpochybňují 	1.1 nemají omezení svéprávnosti v OP (NOZ)
nepřipravenost osob z institucionální péče na nástrahy trhu	<ul style="list-style-type: none"> 1. odtrženost od reality 2. chybějící přirozená sociální síť podpory (příbuzní, přátelé) v první fázi předlužení 2. omezené kompetence 3. absence přípravy 4. nedostatečnost přípravy 	<ul style="list-style-type: none"> 1.1 podstata institucí 1.2 omezené kapacity pro učení 1.3 není na to kladen důraz
vysoké nájemné a kauce na volném trhu	<ul style="list-style-type: none"> 1. situace na trhu obecně 2. diskriminace CS a stigmatizace (např. i exekuce) 3. nízké příjmy 	
navyšování plateb v SVL	<ul style="list-style-type: none"> 1. neznalost CS a nízká gramotnost 2. moc majitele 	1.1 multiexekuce jako bariéra odsuzující k životu v SVL
způsoby vymáhání dluhů ze strany obce	<ul style="list-style-type: none"> 1. nejsou dostupné informace o přesných procesech 	
nízká míra podpory a kontroly domácností	<ul style="list-style-type: none"> 1. nebyla poptávka po zaměření tímto směrem 	

v předlužení, které řeší bydlení		
vykořisťování ze strany zaměstnavatelů	1. nerovný vztah zaměstnanec – zaměstnavatel 2. domnělá výhodnost nízké legální mzdy a doplácení „bokem“	

3. Návrhová část

3.1. Obsah a struktura návrhové části, cílová skupina

Návrhová část předpokládá, že výše uvedené problémy a jejich příčiny je na úrovni obce a místních aktérů, včetně cílové skupiny předlužených, možné řešit. Z výše uvedených problémů a příčin byly vybrány ty, které splňují podmínku významnosti (jsou důležité), specifčnosti (jsou konkrétní) a realizovatelnosti (existuje předpoklad pro realizaci). Strukturace je odvozená od logiky strategického plánování hierarchie cíl (obecný – specifický, tedy „čeho chceme dosáhnout“) ke konkrétnějším opatřením a ještě konkrétnějším činnostem, jež je možné přímo vykonávat („jak toho chceme dosáhnout“). V návrhové tabulce jsou dále obsaženy zdroje financování, primární subjekty implementace, předpoklady realizace a indikátory, díky kterým bude možné poznat, zda a do jaké míry byl daný cíl naplněn. Návrhy vycházejí z několika zdrojů. Na prvním místě je otočení problémů a příčin do pozitivní roviny ve smyslu „co je potřeba, aby daná příčina zmizela nebo byla zmírněna“, na druhé místě byly využity doporučení jednotlivých aktérů pracovní skupiny. Jako poslední zdroj opatření a cílů používáme zkušenost Agentury pro sociální začleňování v této oblasti.

Cílovou skupinou jsou osoby v předlužení, osoby s exekucemi (včetně vícenásobných), **zadlužené osoby propadající se do předlužení** (včetně seniorů a mládeže) a také **široká odborná i laická veřejnost**. Cílovou skupinu lze dále dělit na podskupiny popisované v analytické části (duševně nemocní, osoby ve VTOS, mladí lidé, senioři, sólorodiče atd.) **Předlužený člověk** je osoba, jejíž finanční závazky převyšují schopnost osoby těmto závazkům dostát (předlužená osoba ještě nemusí být v exekuci); **exekovaný člověk** je osoba, na níž je uvalena exekuce (může a nemusí být předlužená, může mít jednu exekuci v malé výši, o které se dozví až v době její působnosti (zahájení vymáhání ze strany exekutora), ale může mít finance na uplacení této exekuce; velká část předlužených je ve stavu exekuce (exekucí) nebo k němu směřuje; velká část exekovaných je zároveň předlužená, tyto dvě skupiny se ovšem nepřekrývají zcela; **osoby v dluzích nebo osoby směřující do předlužení** jsou široká škála všech osob s finančními závazky, která se pod vlivem mnoha proměnných může posunout do stavu předlužení a exekucí. Návrhová část dále

cílí na odbornou veřejnost, zejména pracovníky neziskových organizací a úřadů. Návrhová část má následující strukturu:

Strategický cíl 1

Specifický cíl 1.1

Opatření 1.1.1

Činnosti (bez číslování)

Pro přehlednost uvádíme seznam strategických cílů:

Strategický cíl 1: **Zvýšení schopnosti všech cílových skupin adekvátně reagovat na rizika trhu (finance, produkty, závazky) a svět finanční odpovědnosti ve fázi před i v předlužení**

Strategický cíl 2: **Zvýšení dostupnosti a kvality systému podpory předluženým a do předlužení směřujícím osobám a domácnostem**

Strategický cíl 3: **Zvýšení kvality bydlení pro cílovou skupinu předlužených a sociálně vyloučených osob a domácností**

3.2. Návrhová tabulka

Strategický cíl 1	Zvýšení schopnosti všech cílových skupin adekvátně reagovat na rizika trhu (finance, produkty, závazky) a svět finanční odpovědnosti ve fázi před i v předlužení <i>vysvětlení: myslí se půjčky, splátkové prodeje, závazky, nechtěné produkty, ale i nástrahy v podobě podvodů a manipulace, rovněž pokuty z přestupků apod.</i>
Specifický cíl 1.1	Posílení znalostí a kompetencí ve finanční oblasti u CS ve fázi před i v předlužení
Opatření 1.1.1	Zavedení a podpora programů posilování kompetencí ve finanční oblasti u dětí a mládeže ze SVL i ne-SVL prostředí, včetně speciálního zaměření na Romskou komunitu, a to v přirozeném prostředí i zařízeních (školy, NZDM, kluby)
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - aktivní vyhledávání cílové skupiny - realizace preventivních aktivit – letáky, spoty, videa, hudba - realizace praktických workshopů s cílovou skupinou - realizace debat na téma předlužení apod. - realizace dlouhodobých programů vzdělávání na ZŠ - realizace přednášek, participativních workshopů apod. - realizace aktivit v NZDM, klubech a dalších volnočasových zařízeních

	<ul style="list-style-type: none"> - akce zaměřené na konkrétní příčiny předlužování – smlouvy, přestupky včetně dluhů z dopravy, splátkové prodeje, půjčky, zaručování se za další osoby apod. - prevence (on-line) sázení - využití peer konzultantů
Zdroj finančního krytí	ESF – OPZ, další veřejné i soukromé dotační tituly
Implementační subjekt	NNO, obec
Předpoklad realizace	aktivní a schopný realizátor, finanční zdroje, spolupráce aktérů (ZŠ, NZDM)
Indikátor výstupu	počty jednotlivých realizovaných akcí, jejich typologie a popis
Opatření 1.1.2	Zavedení a podpora programů posílení znalostí a kompetencí ve finanční oblasti u dalších cílových skupin, zejména prevence manipulace u mladých lidí a seniorů, a to včetně využití peer konzultantů
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - řešerše dostupných programů - realizace online kampaní - tvorba videospotů, online postů, letáků - realizace workshopů a přednášek - využití peer konzultantů pro spoty, přednášky, workshopy apod. - zaměření na praktiky „šmejdu“
Zdroj finančního krytí	ESF – OPZ, další veřejné i soukromé dotační tituly
Implementační subjekt	NNO, obec a její p.o.
Předpoklad realizace	know-how, aktivní a schopný realizátor, zájem CS
Indikátor výstupu	počty realizovaných akcí, jejich typologický a obsahový popis
Opatření 1.2.1	Aktivizace cílové skupiny předlužených a předlužením ohrožených osob směrem k bezplatným odborným službám v oblasti dluhů
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - realizace dlouhodobé komplexní PR informační a motivační kampaně zaměřené na předlužené osoby, které své dluhy neřeší, nebo o nich nemluví příprava kampaně různými prostředky - spoty, letáky, workshopy, přednášky - anonymní rozhovory se sociálním pracovníkem - zahrnutí zprávy „neřešit dluhy je horší, než je řešit“ - zahrnutí zprávy „dluhy nejsou ostuda“ - zahrnutí zprávy „využit podporu sociální služby není ostuda“ - využití peer pracovníků
Zdroj finančního krytí	ESF – OPZ, další veřejné i soukromé dotační tituly
Implementační subjekt	NNO, obec
Předpoklad realizace	aktivní a schopný realizátor, efektivní PR
Indikátor výstupu	realizovaná kampaň, počty realizovaných akcí, jejich typologický a obsahový popis
Strategický cíl 2	Zvýšení dostupnosti a kvality systému podpory předluženým a do předlužení směřujícím osobám a domácnostem
Specifický cíl 2.1	Udržení a navýšení kapacit služeb dluhového poradenství adekvátně k potřebnosti ve městě

Opatření 2.1.1	V roce 2021 provést systematické vyhodnocení potřebnosti kapacit (udržení a navýšení) dluhového poradenství dle organizací, cílových skupin, druhů dluhů a příčin, včetně měřitelných indikátorů
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - navržení dat ke sběru kapacit (provazba na Opatření 2.1.2) - vyhotovení seznamu indikátorů s ohledem na potřebnost a snadnost sběru dat (lze využít a přepracovat indikátorovou tabulku v implementační části tohoto plánu) - vyhotovení postupu sběru dat - nastavení způsobu vyhodnocení a určení klíčových osob sběru dat - sběr dat za organizace – počty klientů v dluhové oblasti dle cílových skupin, typy realizovaných činností (mapování, konkrétní kroky, finanční plánování, návrhy na insolvenční práci v průběhu insolvence atd.) - výše uvedené realizovat pro skupiny: psychiatricky nemocní, sólorodiče, velké rodiny ohrožené sociálním vyloučením nebo v SVL, osoby v krajní bytové nouzi s komplexními potřebami, osoby ve VTOS (věznice Rýnovice a klienti PMS, před, v i po VTOS), mladí lidé (např. v NZDM), opatrovanci, senioři, invalidní osoby
Zdroj finančního krytí	ESF – OPZ, další veřejné i soukromé dotační tituly
Implementační subjekt	NNO, obec
Předpoklad realizace	ochota aktérů sbírat a sdílet data, diskuze (propojení s KPSS)
Indikátor výstupu	počet – 1 ucelená analýza potřebnosti za obec a NNO
Opatření 2.1.2	Naplánovat rozvoj kapacit dle organizací pro rok 2023 na úrovni sociálních služeb (OSP i jiné) i mimo registrované sociální služby, včetně vyhodnocení možnosti vytvořit poradenské a informační centrum pro dluhy
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - plán kapacit (aktivity, úvazky – v rámci soc.služeb i mimo soc.slужby) - seznam kroků k realizaci rozvoje kapacit
Zdroj finančního krytí	ESF – OPZ, krajská síť sociálních služeb, další veřejné i soukromé dotační tituly
Implementační subjekt	obec (KPSS), NNO
Předpoklad realizace	spolupráce aktérů, kapacity obce
Indikátor výstupu	počet – 1 ucelený plán rozvoje kapacit (např. jako příloha KPSS)
Opatření 2.1.3	Podpořit navýšení naplánovaných kapacit cílenou komunikací s dalšími aktéry a poskytnutím znalostí
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - komunikace se správcí krajské sítě sociálních služeb - podpora ze strany města (potvrzení potřebnosti) - příprava projektů v ESF i jiných dotačních titulech
Zdroj finančního krytí	ESF - OPZ, krajská síť sociálních služeb, další veřejné a soukromé dotační tituly
Implementační subjekt	NNO, město, ASZ (poradenství)
Předpoklad realizace	spolupráce aktérů, vůle obce, projednání s LK/KÚLK
Indikátor výstupu	počty realizovaných kroků
Specifický cíl 2.2	Zvýšení znalosti a odbornosti aktérů v oblasti dluhové problematiky a posílení jejich vzájemné spolupráce
Opatření 2.2.1	Posílení a rozvoj vzdělávacích a koordinačních aktivit pro pracovníky neziskových organizací a úřadů

Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - semináře, workshopy, kazuistické workshopy, informační aktuality z oblasti, konference, průběžné vzdělávání, programy, dobré praxe apod. - prohloubení znalostí, aktuální informace - novinky ze světa finančních závazků - tvorba letáků s odkazy na organizace zaměřující se na dluhy
Zdroj finančního krytí	ESF - OPZ, krajská síť sociálních služeb, další veřejné a soukromé dotační tituly, částečně lze realizovat i bez finančního krytí
Implementační subjekt	NNO, ASZ, obec
Předpoklad realizace	kapacity školitelů, zájem o školení, zázemí pro školení
Indikátor výstupu	počty jednotlivých akcí a jejich typologický a obsahový popis
Strategický cíl 3	<p>Zvýšení kvality bydlení pro cílovou skupinu předlužených a sociálně vyloučených osob a domácností</p> <p><i>vysvětlení: zvýšení kvality zahrnuje jak zlepšení stávajících podmínek v SVL a substandardu, tak zvyšování šancí na standardní bydlení tím, že se budou hloubkově řešit dluhy</i></p>
Specifický cíl 3.1	Zlepšení stávajících podmínek osob žijících v SVL cílenou podporou a komunikací s majiteli i cílovou skupinou
Opatření 3.1.1	Průběžný monitoring situace v SVL, aktivizace aktérů a aktivní jednání s majiteli substandardního bydlení při hájení práv cílové skupiny, včetně reportingu na centrální místa státní správy (MPSV, MMR a další)
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - monitorování situace v SVL - aktivizace aktérů – komunikace s NNO a cílovou skupinou - jednání s majiteli - tvorba zpráv - reportování na místa státní správy
Zdroj finančního krytí	ESF - OPZ, krajská síť sociálních služeb, další veřejné a soukromé dotační tituly, částečně lze realizovat i bez finančního krytí
Implementační subjekt	NNO, město
Předpoklad realizace	kapacity pro monitoring a jednání
Indikátor výstupu	zprávy z monitoringu
Opatření 3.1.2	Podpořit programy terénní a komunitní práce ve vybraných lokalitách SVL a koordinaci tématu sociálního vyloučení na městě
Činnosti	<p><u>terénní sociální práce:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - depistáže, monitoringy, přímá práce v přirozeném prostředí klienta - navazování na služby dluhového poradenství - spolupráce s orgány sociální péče a ÚP - hájení oprávněných zájmů, podpora v jednání s úřady - vzdělávání CS v oblasti práv a povinností - další činnosti dle principů TSP a zákona o soc.službách <p><u>komunitní práce a participace:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - neformální individuální a skupinové rozhovory s cílovou skupinou, fokusní skupiny - vyhodnocení potenciálu komunitní práce (mapování komunity) - participace cílové skupiny, definování komunitních cílů - formulace a realizace komunitních aktivit - vzdělávání CS v oblasti participace

	<ul style="list-style-type: none"> - další činnosti z oblasti komunitní práce a participace <u>asistence prevence kriminality:</u> - zřízení pozic APK - začlenění pod městskou policii - zaměření APK na konkrétní lokality ve městě - koordinace s dalšími aktéry - <u>manažer sociálního začleňování</u> - informační uzel, spolupráce s ASZ - koordinace tématu na obci - přínos dobrých praxí a projektů - vyhodnocování dat
Zdroj finančního krytí	ESF - OPZ, krajská síť sociálních služeb, další veřejné a soukromé dotační tituly
Implementační subjekt	NNO, město
Předpoklad realizace	aktivní, schopný a zkušený realizátor(realizátoři), kvalitní oddělení terénní sociální práce a komunitní práce (nutné porozumění základním principů KP), podpora obce
Indikátor výstupu	počty a pracovníků v přímé práci a definované cíle činností, počty zapojených osob ze SVL prostředí; zprávy z reflexe účastníků (např. šetření sledující subjektivní pocit změny před, během a po realizaci)
Specifický cíl 3.2	Posílit práci s nájemníky a ubytovanými v městském bytovém fondu zejména s ohledem na dluhy
Opatření 3.2.1	Nastavení systému podpory (zvýhodnění) těch dlužníků v obecním bydlení, kteří své dluhy aktivně a dlouhodobě řeší (myšleno: dluhy vůči městu i dluhy obecně)
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - pokračování v tvorbě přehledu dluhů na nájmu a poplatcích u nájemníků města - kazuistické porady ke konkrétním dlužícím domácnostem - vytvoření seznamu odpovědných míst na úřadě - vytvoření seznamu postupů a úředních dokumentů k tomu - vytvoření analýzy uvedeného s cílem doporučit praktické změny zaměřené na snižování dluhů, zlepšení platební morálky a zpřehlednění pro občany - vyhodnocení možnosti vymáhat dluhy mimosoudně, mimoexekučně, případně přes jednoho konkrétního exekutora - sledování úspěšnosti domácností vzhledem k realizovaným krokům - vytvoření uceleného systému kontroly závazků občana vůči obci (služba pro veřejnost – jednotné místo ověření dluhů)
Zdroj finančního krytí	ESF - OPZ, krajská síť sociálních služeb, další veřejné a soukromé dotační tituly, lze realizovat bez zvláštního finančního krytí
Implementační subjekt	obec, NNO
Předpoklad realizace	kapacity úřadu, soulad se směrnicemi
Indikátor výstupu	počty kazuistických porad a přehled konkrétních kroků, míra úspěšnosti domácností
Opatření 3.2.2	Navržení realizace programu sociálního bydlení pro nejméně 20 bytů městského bytového fondu (zaměření na domácnosti s kumulací hendikepů)
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - vyhodnocení potřebnosti pro konkrétní cílové skupiny - vyhodnocení potřebných kapacit - definování typů činností na úrovni vyhodnocování klientů, nastavení podpory, řešení technických aspektů bydlení apod. dle v ČR aktuálně dostupných dobrých praxí
Zdroj finančního krytí	ESF - OPZ, krajská síť sociálních služeb, další veřejné a soukromé dotační tituly, lze realizovat bez zvláštního finančního krytí
Implementační subjekt	obec, NNO, ASZ

Předpoklad realizace	kapacity úřadu
Indikátor výstupu	návrh realizace sociálního bydlení (dokument) – počet: 1
Opatření 3.2.3	Vyhodnocení potřebnosti rozvoje kapacit městského bytového fondu v oblasti dostupného bydlení a bydlení s podporou, včetně komunitního a bezbariérového bydlení
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - sběr dat o potřebnosti jednotlivých velikostí bytů vzhledem k různým cílovým skupinám - sběr dat k bytové nouzi - průzkum zájmu o komunitní bydlení seniorů
Zdroj finančního krytí	ESF - OPZ, ESF – IROP, Výstavba pro obce (MMR), krajská síť sociálních služeb, další veřejné a soukromé dotační tituly, lze realizovat bez zvláštního finančního krytí
Implementační subjekt	obec, NNO, dodavatel analýzy
Předpoklad realizace	kapacity úřadu, spolupráce aktérů, dostupnost dat
Indikátor výstupu	analytická zpráva – počet: 1
Specifický cíl 3.3	Rozvíjet sociální bydlení realizované neziskovým sektorem s nájemníky v bytovém fondu města i na soukromém trhu s bydlením
Opatření 3.3.1	Nastavení cílené spolupráce na sociálním bydlení mezi městem a NNO
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - definování sociálního bydlení na obci - definování kapacit NNO - definování vzájemné zakázky a pravidel realizace - nastavení postupů
Zdroj finančního krytí	ESF - OPZ, ESF – IROP, krajská síť sociálních služeb, další veřejné a soukromé dotační tituly, lze realizovat bez zvláštního finančního krytí
Implementační subjekt	NNO, obec
Předpoklad realizace	ochota spolupracovat, kapacity aktérů
Indikátor výstupu	dohoda o spolupráci – počet: 1
Opatření 3.3.2	Nastavení cílené spolupráce na sociálním bydlení mezi soukromými majiteli a NNO
Činnosti	<ul style="list-style-type: none"> - vyhledávání majitelů, tvorba dohod s majiteli - využití systému garancí - párování cílové skupiny na byty - realizace podpůrných činností v bydlení - sběr finančních zdrojů na kauce a další výdaje
Zdroj finančního krytí	ESF – OPZ, další veřejné a soukromé nadační a dotační tituly
Implementační subjekt	NNO, soukromí majitelé
Předpoklad realizace	kvalitní využití know-how, ochota majitelů, kapacity NNO, kvalitní prevence ztráty bydlení
Indikátor výstupu	počty dohod, doba jejich trvání, počty zabydlených domácností

4. Implementační část

4.1 Smysl a aktéři implementace

Implementační část slouží k definování rámce pro realizaci aktivit. Jejím primárním cílem je, aby se z PVDP nestal pouhý další „dokument do šuplíku“, i když není jisté, jaká opatření budou realizována. Text dále uvádí aktéry implementace s jejich rolami (město, Agentura, NNO, další úřady, cílová skupina, veřejnost). Definujeme koordinační skupinu, frekvence scházení a návrh indikátorů pro vyhodnocení PVDP.

4.1.1. Role města

Město Jablonec nad Nisou se do implementace plánu zapojí na několika úrovních. První způsob zapojení je vzájemná koordinace s Agenturou pro sociální začleňování a podpora při realizaci pracovních setkání (skupiny, workshopy, kazuistické porady apod.) uvedených v plánu. Město se dále zapojí do diskuze o potřebnosti rozvoje kapacit sociálních služeb a zvýšení kvality spolupráce aktérů. Město dále podpoří aktivity uvedené v návrhové části, realizované dalšími aktéry. Veškerá konkrétní podpora bude předmětem dalších jednání. Město se zapojí do analýz a případných příprav změn v oblasti sociální politiky. Město se zapojí do spolupráce na vyhodnocení PVDP, včetně dodání klíčových dat, vždy s ohledem na možnosti úřadu. Pro implementaci obec nevyčleňuje žádný speciální úvazek, bude ale pokračovat v dosavadní komunikaci prostřednictvím vedoucí Odboru sociálních věcí a zdravotnictví. Město poskytne součinnost dalších pracovníků úřadu, ukáže-li se to jako potřebné pro implementaci PVDP.

4.1.2. Role ASZ

Agentura pro sociální začleňování bude aktivně podporovat aktéry při realizaci výše uvedených oblastí, konkrétně odbornou podporou v oblasti dluhové problematiky, dále v oblasti bydlení, komunitní práce a participace, tedy pokud o tuto podporu projeví zájem obec nebo aktéři. Agentura bude úzce spolupracovat na koordinačních a vzdělávacích aktivitách, z nichž některé může také poskytnout. Bude spolupracovat na tvorbě analytických materiálů dle předem stanovených pravidel. Agentura se bude podílet na vyhodnocení plnění cílů, opatření a indikátorů PVDP. Agentura bude podporovat realizaci aktivit vycházejících z plánu včetně podpory realizace projektových činností, přenášení podnětů ze strany obce k národním institucím a resortům. ASZ vyčlení pro oblast spolupráce lokálního konzultanta s odpovídajícím úvazkem, který bude městu Jablonec nad Nisou k dispozici. Kromě této personální podpory budou dále využity příslušné expertní a výzkumné personální zdroje.

4.1.3. Role dalších aktérů - NNO, veřejnost, CS

V dluhovém tématu předpokládáme zapojení především registrovaných sociálních služeb, zejména pak služeb dluhového poradenství (včetně OSP dluhy), terénních služeb, SAS dalších služeb pro jednotlivé cílové skupiny. Jedná se o organizace uvedené v seznamu členů PS. Vedle nich počítá tento PVDP s dílčím zapojením dalších služeb v sociální oblasti, jako jsou organizace realizující komunitní práci, podporu v bydlení apod. V neposlední řadě vnímáme jako důležité zapojení místní pobočky Úřadu Práce. Pro realizaci některých opatření předpokládáme spolupráci s NNO z dané oblasti, případně využití dalších soukromých subjektů. Počítáme také se zapojením široké veřejnosti, a to zejména v realizaci workshopů a dalších vzdělávacích akcí.

4.2 Koordinační skupina PVDP

Koordinační skupina PVDP je klíčovým orgánem implementace. Jejím smyslem je implementaci do jisté míry řídit, sledovat její vývoj, vyhodnocovat PVDP a navrhnout další kroky. Úzce spolupracuje s dalšími aktéry.

4.2.1. Návrh složení

ASZ – lokální konzultant + podpora poradce pro dluhy a poradce pro bydlení

Město Jablonec nad Nisou – vedoucí odboru sociálních věcí, zástupce vedoucího, náměstek pro oblast humanitní, manažer sociálního začleňování (pokud pozice vznikne)

Klíčovou funkcí je zde manažer sociálního začleňování, kterého město k efektivní implementaci potřebuje – jeho pozice je zahrnuta do opatření 3.1.2. návrhové části. V současné době obě manažera nemá, v případě intenzivnější spolupráce uvažuje obec o zřízení této pozice, ideálně v režimu financování z ESF.

4.2.2. Frekvence scházení a činnost

KS se sejde nejméně čtyřikrát do roka. Jádrem činnosti bude přehled aktuálních aktivit, sběr dat pro vyhodnocení, plánování a realizace dalších kroků implementace. KS vytváří průběžné zápisy z jednání a 1xročně zprávu o implementaci PVDP. Průběžně bude docházet k informování skupin KPSS.

4.3. Nulová varianta

Nulová varianta říká, co se pravděpodobně stane, když se dojde k zachování současných příčin stavu a nedojde k žádným změnám v řešení. Pokud nedojde k nastavení pozitivních kroků vedoucích ke zmírnění předlužení všech předlužených nebo zadlužujících

se občanů Jablonce nad Nisou, zejména pak uvedených konkrétních cílových skupin, lze očekávat, že:

- bude docházet k prohlubování předlužování obyvatel města (stagnace nebo nárůst absolutních čísel v počtu předlužených, nárůst počtu exekucí)
- bude pokračovat trend narůstání multiexekucí, tedy situace bezvýchodné dluhové pasti, u dalších obyvatel města
- budou pokračovat nebo narůstat negativní jevy, jako je ztráta kvalitního bydlení i u lidí dnes kvalitně bydlících
- celkově bude pokračovat proces sociálního vyloučení u osob do něj směřujících kvůli dluhů a dalším hendikepům (psychická nemoc, zdravotní obtíže, nízké vzdělání, závislost apod.)
- bude docházet k reprodukci situace zadlužování a předlužení v rodinách, ať už od seniorů směrem k mladým nebo od mladých lidí opačně
- bude narůstat množství mladých lidí s nízkými čtenářskými, právníckými a finančními kompetencemi, tito lidé se budou nadále zadlužovat
- bude narůstat skupina psychicky nemocných s dluhy, ti budou naplňovat řady opatrovanců a budou směřovat do bezdomovectví
- vrstva sólorodičů bude dále chudnout, protože nebudou zvládat plnit své závazky; své problémy budou řešit nerovnými vztahy, případně pololegální nebo nelegální ekonomickou činností; své problémy přenesou na své děti

4.4 Analýza rizik

Tabulka 17 Přehled možných rizik

Název rizika	Pravděpodobnost	Závažnost	Prevence
Neochota aktérů ke spolupráci	3	5	postupné předjednání, oslovení široké škály aktérů, práce s motivací (co to všem přinese)
Neochota podporovat „měkké“ projekty pomáhající CS	4	5	předjednávání, vysvětlování, odkaz na funkční měkké projekty na městě
Nevhodná práce s CS	3	4	Zajištění koordinace a standardizace klientské práce.
Nedostatek kvalitních kapacit pro realizaci dluhového poradenství	3	5	školení, dlouhodobá příprava
Nedostatečná kvalita implementace opatření	2	5	Nastavení průběžného monitoringu.

			Systémové uchopení řešených opatření. Transparentnost a funkčnost partnerství.
Nedostatečná kapacita pro kvalitní realizaci komunitní práce v SVL	3	5	odborné poradenství ASZ/přenos dobrých praxí, kvalitní výběr realizátora
Neúspěch komunikace dluhové problematiky u veřejnosti	3	5	promyšlení komunikace, využití různých kanálů, dobré zacílení PR
Nízká podpora OSP ze strany veřejné správy	4	5	systematické upozorňování na závažnost tématu, kritická práce s předsudky
neochota veřejné správy podporovat a zavádět sociální bydlení	5	5	předjednávání a odborná argumentace

4.5 Indikátorová tabulka

tabulka 8: přehled indikátorů PVDP:

indikátor / rok	2020	2021	2022
počet osob v exekuci - děti do 15 let			
počet osob v exekuci - mladí lidé 15 – 18 let			
počet osob v exekuci - mladí lidé 19 – 29 let			
počet osob v exekuci - lidé středního věku 30 – 64 let			
počet osob v exekuci - senioři 65+			
počet rodin s multiexekucemi (3 a více)			
počet sólorodičů s exekucí			
vyhotovená sada indikátorů pro dluhovou oblast ve městě			
počet rozporovaných závazků opatrovanců			
počet duševně nemocných s exekucemi			
počet osob ve VTOS, kteří spolupracují s dluhovými poradci			
počet předlužených osob v krajní bytové nouzi s dalšími hendikepy (typicky duální diagnóza)			
počty zastavených exekucí			
počet podaných návrhů na oddlužení			
počet dokončených oddlužení (úspěšné i neúspěšné)			
počet klientů se základní dluhovou mapou			
počet preventivních akcí pro CS mladí - spoty			
počet preventivních akcí pro CS mladí - přednášky			

počet preventivních akcí pro CS mladí - workshopy			
počet preventivních akcí pro CS mladí - letáky			
počet preventivních akcí pro CS senioři - workshopy			
počet preventivních akcí pro CS senioři - spoty			
počet preventivních akcí s využitím peer pracovníka			
počet preventivních akcí zaměřených na veřejnost			
počet kazuistických workshopů NNO a obce nad situací předlužených			
počet vzdělávacích akcí pro NNO – odbornost v dluhové oblasti			
počet komunitních pracovníků zaměřených na SVL			
počet terénních pracovníků zaměřených na SVL			
počet realizovaných komunitních setkání v SVL			
počet analytických zpráv – vyhodnocení potřebnosti kapacit dluhového poradenství			
plán rozvoje kapacit dluhového poradenství			
analytická zpráva – dluhy občanů vůči městu			
analytická zpráva – potenciál rozvoje kapacit sociálního, dostupného a komunitního bydlení (město)			
sociální bydlení - počet dohod mezi NNO a obcí			
sociální bydlení – počet dohod mezi NNO a soukromými majiteli			
počet nově zabydlených domácností v sociálním bydlení			
počet domácností v městském bydlení, které řeší dluhy			
počet splátkových kalendářů			
míra dodržování splátek			

4.6 Přehled zdrojů pro realizaci opatření PVDP

Ize doplnit před schválením na základě aktuální znalosti				
--	--	--	--	--